

Kisnyugdíjasokhoz, hajléktalanokhoz, nehéz sorsú gyerekekhez jutottak el

24 óra a segítségnyújtás jegyében

Fotó: a Máltai Szeretetszolgálat Facebook-oldala

Félszáz önkéntes huszonnégy órán át dolgozott azért, hogy segítsen a rászorulókon: élelmiszercsomagokat készítettek és vittek el mintegy száz kisnyugdíjas idősnek, szendvicsekkel, gyümölcscsel, meleg teával és takarókkal keresték meg a hideg éjszakában a szabad ég alatt meghúzódo hajléktalanokat, de szegény gyerekekhez és egy gyermekotthonba is ellátogattak, ahol közös játékkal és egy jó hangulatú pala-

csintázással lepték meg a bentlakókat. Történt mindez 24 óra leforgása alatt, a Marosvásárhelyi Máltai Szeretetszolgálat által a szegények világnapján megszervezett 24 órás jótevékenységi maraton részeként.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 4. oldalon)

November 24-én
szavazzunk
Kelemen Hunorra.

December 1-jén
szavazzunk
az RMSZ-re.

Hogy a magyaroknak
legyen hangja és ereje!

COMANDAT DE UDMR - REALIZAT DE:
SC MEDIAPARTIZAN SRL + COD MFC: 13240004

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

Rejtett gyöngyszemek fényessége

Van olyan képem, ami két óra alatt készült el, és olyan is, ami két hetet is igénybe vett. Mindig azokat találok jobbnak, amelyek hamar meglesznek.

7.

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Bizottságosdit „játszanak”

Antalfi Imola

A parlament szerdai ülésén jóváhagyta az „ingatlanmaffiát” kivizsgáló közös bizottság létrehozását, ugyanakkor az elnöki hivatal 2014–2024 közötti költségeit vizsgáló parlamenti bizottság létrehozását is. Egy nap két olyan bizottságot is felállítottak, amelyek munkája most, a választási kampány hajrájának végén nem sokat zavar, hiszen ennyi idő alatt eredményeket elérni nem igazán lehet. A két kormányzópárt a bizottságosdival éppenséggel jó szándékáról akarja meggyőzni a közvéleményt, bár a határozattervezetet a Nemzeti Liberális Párt terjesztette elő, és 256 támogató és két elutasító szavazattal fogadták el. Egyébként a PNL és a PSD közötti viszony elmérgesedése kezd egyre nyilvánvalóbbá válni, a liberális vezér, Nicolae Ciucă tisztesség és felelősségérzet nélküli személynek, hazug csalónak nevezte közösségi oldalán Marcel Ciolacu miniszterelnököt, akit állítólag a botrányt kiváltó Nordis ingatlanfejlesztő cég „vakációztatott”. Egyesek szerint a két államfőjelölt között csupán „kirakatháború” zajlik, kérdés, hogy az érintettek egy ilyen játszmába beleemelve felmérték-e, hogy az államfőválasztás második fordulóját milyen mértékben befolyásolhatják a két, szerdán megalakított bizottság munkájának az eredményei.

A 15 tagú ingatlanbizottságnak a Nordis-ügyből kiindulva fel kell tárnia azokat a törvénytelen módszereket, amelyekkel az ingatlanfejlesztők ugyanazt a lakást több vevőnek adják el, majd „elsikkasztva” vállalkozásaik vagyoniát, csődjelarást kérnek cégeik ellen, a jóhiszemű vásárlók pedig maradnak a kárral. Ugyanakkor remélhetőleg azt is kivizsgálják, hogy

(Folytatás a 3. oldalon)

NOVEMBER

21

A nappal hossza: 9 óra 10 perc

Ma OLIVÉR, holnap CECÍLIA, FILEMON napja

Az év 326. napja, hátravan 40 nap

IDŐJÁRÁS

Havazás

Hőmérséklet:

max.: 3 °C

min.: 0 °C

naptár

Isten éltesse!

CECÍLIA: a Caecilius római nemzetségnévből származó férfinevek női párja.

FILEMON: görög eredetű férfinév, jelentése: barátságos, nyájas, más magyarázat szerint: csók.

VALUTAÁRFOLYAM	
BNR: 2024. november 20.	
1 €	4,9762 lej
1 \$	4,7170 lej
100 Ft	1,2147 lej
1 g arany	397,9899 lej

Nemzetközi OB-konferencia Szovátán

November 12–17. között az Outward Bound Társaság az Ifjúságért szervezet volt a házigazdája a szovátai ifjúsági központban a Nature Bound elnevezésű nemzetközi regionális rendezvénynek, amelyet két évente szerveznek munkatársaiknak. Az együttléten a világ különböző országaiból 80 személy vett részt. Az előző ilyen találkozó Németországban volt.

A Nature Bound fogalom az Outward Bound környezetvédelmi alapelveit és útmutatóját tartalmazza, és azt jelenti: kötődés a természethez. Nem véletlenül adták ezt a nevet a rendezvénynek, hiszen a központi téma a természettel való kapcsolódás és a zöld – környezetvédő – életmód gyakorlatba ültetése volt.

Az Európai Unió Erasmus+ programjának köszönhetően a rendezvényen Vietnámból, Kanadából, az Amerikai Egyesült Államokból, Ausztráliából, Új-Zélandról, Ománból, Finnországból, Németországból, Horvátországból, Portugáliából, Hollandiából, Szingapúrból, Belgiumból, Brazíliából, Csehországból, Magyarországról, Hongkongból, az Egyesült Királyságból, Olaszországból, Lettországból és természetesen a vendéglátó Romániából az Outward Bound iskolák képviselői (trénerek vagy irodai munkatársak) voltak jelen. Az említett országokban működő OB iskolák 5-8 tagot is delegálhattak a konferenciára és az ennek keretében szervezett műhelymunkákra.

Az eseményen részt vevők olyan témákban osztották meg egymással tapasztalataikat, mint a fenntarthatóság, a szabotári élményalapú oktatás és a környezetbarát életmód népszerűsítése. Így a tanácskozás mellett a házigazdák 15

Fotó: Outward Bound

műhelymunkát és egy gyalogtúrát (expedíciót) is szerveztek, amelynek során a résztvevők megoszthatták egymással a jó gyakorlatokat. A kapcsolatteremtés mellett pedig alkalom volt a kulturális tapasztalatcserére is.

A programzárón a jelen lévő négy Outward Bound szervezet ügyvezető igazgatója és a nemzetközi OB elnöke egy-egy díszoklevelet adott át Iain Peternek, a nemzetközi Outward Bound igazgatójának, aki 10 éven át szolgálta, összefogta a közösséget, és munkásságával példát mutatott a fiatalokért dolgozó kollégáknak – tájékoztatta lapunkat Vajda Kinga, az Outward Bound Románia projektmenedzser. (v.gy.)

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

Megyei hírek

Forgalomkorlátozás Marosvásárhely központjában

November 21-én, ma 7.30-20 óra között forgalomkorlátozás lesz a Bethlen Gábor-szobor mögötti részen, a McDonald's gyorsétteremtől a Horea utca irányába. Az intézkedést a metropoliszövezet termelőinek piaca miatt hozták.

Semmelweis film és Radnóti-est

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színházban november 23-án, szombaton 16 órától a Semmelweis című filmet vetítik, majd közönségtalálkozóra kerül sor. 19 órától Juhász Anna rendkívüli történelemórájára, majd Vecsei H. Miklós és a QJÚB – Ázott hajában hét halott bogár ragyog című Radnóti-estjére hívják az érdeklődőket. A szövegkönyvet összeállította és rendezte Vecsei H. Miklós, aki mellett Hegedűs Bori, Frimmel Jakab, Ratkóczy Huba, Mihalik Ábel, Paczári Viktor lép színpadra.

Örmények nyomában

A mai Törökország területén található örmény történelmi emlékekről tart előadást dr. Ábrám Zoltán Örmények nyomában Kelet-Anatóliában címmel november 26-án, kedden 18 órakor a marosvásárhelyi Studium Hubban (Bolyai tér 15. szám). A történelmi Örményországhoz tartozó területeken mára nagyon kevés fennmaradt örmény emlék található, az évszázadokon itt élő örmények többsége az 1915-ös örmény genocídium áldozata lett. Az erdélyi örmény származásúak számára a terület azért jelentős, mert az itt található egykori főváros, Ani szűzülése készítette őseiket elvándorlásra a 11. században. Dr. Ábrám Zoltán vetített képes előadása ebbe a titokzatos világba nyújt betekintést, amelynek jelen valósága csak árnyéka egy virágzó múltnak. A belépés ingyenes, a szervezők mindenkit szeretettel várnak.

Fotókiállítás a Caritas Házban

A Gyulafehérvári Caritas Fiatalok a változásért projektjének résztvevői fotókiállítását nyitják meg november 21-én délután 5 órától a marosvásárhelyi Caritas Ház A termében, a Mărăști utca 36. szám alatt. A tolerancia jegyében összeállított fényképiállítás egy többalkalmas fotóműhely eredményeképpen jött létre marosvásárhelyi középiskolások munkáiból Szigeti Szenner Szilárd fotóművész vezetésével. Az eseményen fellép Moga Klára, az Avram Iancu Technológiai Líceum diákja, aki Vizi Imre dalszerzővel közösen írt első szerzeményét fogja elénekelni a gitárművész kíséretében. A projekt célja, hogy közelítsen egymáshoz eltérő szociális és családi háttérű fiatalokat művészeti eszközök segítségével.

Unitárius főnemesi családok Erdélyben

Ezzel a címmel tart november 22-én, pénteken 18 órától dr. Kálmán Attila történész előadást a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség Dersi János termében, ahova minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

A mentőszolgálat kerítését áttörte, majd elszaladt a sofőr Négy parkoló autót tört össze

Kedden, november 19-én hajnali 4 óra körül értesítették a marosvásárhelyi közlekedési rendőrséget, hogy Marosvásárhelyen, a Székely Vértanúk utcában közúti baleset történt. Egy személyautó áttörte a Maros Megyei Mentőszolgálat téglakerítését, és megrongált négy ott parkoló autót és egy gázvezetéket.

A sofőr elhagyta a baleset helyszínét, ezért nyomozást kezdeményeztek az azonosítására és a jogi lépések megtételére.

Másnap, szerdán, a rendőrség közleményben tájékoztatót a november 19-én történt közúti balesettel kapcsolatban. A baleset helyszínét elhagyó

sofőr, egy 54 éves marosvásárhelyi férfi a baleset estéjén, 20.50 órakor jelentkezett a rendőrkapitányságon, hogy bejelentse az általa elkövetett közúti balesetet. Alkoholszondás vizsgálatot végeztek, amelynek eredménye (12 óra elteltével, sz. m.) negatív értéket mutatott. A tetemes anyagi kárt okozó járművezetőre két bírságot szabtak ki, összesen 2.805 lej értékben, amiért nem igazította sebességét az útviszonyokhoz, illetve mert nem végeztetett időszakos műszaki vizsgát. Ugyanakkor a jármű forgalmi engedélyét az érvényes műszaki vizsga hiányában visszatartották.

Mivel egyértelmű volt az esti alkoholszondás vizsgálat eredménye, a rendőrséget arról kérdeztük, hogy a helyszín elhagyása és a tetemes anyagi kár okozása miatt miért nem bírságozták meg az illetőt. A válasz értelmében azért nem kapott súlyosabb bírságot, mert nem történt személyi sérülés. A parkoló autókban okozott tetemes kárt a gépjármű-felelősségbiztosító téríti meg – hangsúlyozta a rendőrség sajtóképviseelője. (pálosy)

Fotó: Kacsó Hunor

RENDEZVÉNYEK

Kölcsönvett istenek. Kőbe vésett bécsiek

Christine de Grancy fotóelbeszélései láthatók Marosvásárhelyen Kölcsönvett istenek. Kőbe vésett bécsiek címmel. Az esemény a Marosvásárhelyi Kulturális, Művészeti és Szabadidőközpont és az Osztrák Kulturális Fórum együttműködésének köszönhetően érkezik a városba. A megnyitóra november 21-én, ma 17 órakor kerül sor a marosvásárhelyi vár Vargák bástyájában. A kiállítást Andrei Popov, a bukaresti Osztrák Kulturális Fórum igazgatója nyitja meg. A kiállítás meglepő utazás Bécs háztetői, ég és föld közötti terében, ahová csak szerencsés utazók jutnak el. Bécs történelmi palotái és épületei szimbólumokat, üzeneteket, hatalmi játszmákat rejtenek. Ezt tárja elénk a kiállítás anyaga a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem 10. Nemzetközi

Stúdiószínházi Fesztiválja – a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem színházi iskoláinak találkozója alkalmából. A kiállítás december 5-ig lesz látogatható.

Marosvásárhelyen is vetítik a Lepattanót

November 22-étől, péntektől a marosvásárhelyi Shopping Cityben levő Cineplexx moziban is látható Vékes Csaba új, Lepattanó című játékfilmje, amelynek forgatókönyvét Vékes Csaba és Gönye László közösen jegyzi, operatőre Dévényi Zoltán, vágója Gotthárdi Balázs, zenéjét Kovács Márton szerezte, producere Roskó Péter, főszereplői között pedig két erdélyi színész is van: Derzsi Dezső és Fekete Zsolt. A filmben szerepel Patrick Duffy, a Dallas című tévésorozat Bobbyjaként ismertek meg a hazai nézők. A film romániai forgalmazója a Filmtett Egyesület. A vetítések időpontjáról és a jegyárakról a Cineplexx honlapján lehet tájékozódni.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasag.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujasag.ro E-mail: nepujasag@e-nepujasag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Egyre több román is Kelemen Hunort támogatja

Egyre több román mondja azt, hogy Kelemen Hunor a legjobb jelölt, az ellenfelek is egyre több elemet vesznek át a programjából. Épp ezért lát esélyt a román parlamentbe való bejutásra Tánzos Barna, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) szenátorjelöltje, volt környezetvédelmi miniszter.

A politikus az M1 aktuális csatornán szerdán elmondta, racionális, józan észszel gondolkodó közösség a magyar, a magyar pártok egy listával indulnak, és Kelemen Hunor államelnökjelölt programjából egyre több programpontra vesznek át az ellenfelei is. Így szerinte van esély bejutni a parlamentbe, „miért ne, a kormányba is” – fogalmazott.

Emlékeztetett, a június 9-i választáson olyan sok szavazatot hozott az erdélyi magyarság, „amire az elmúlt 20 évben nem volt példa”, ezt szeretnék megismételni.

Kifejtette, az RMDSZ a józan ész programját hirdeti. Kelemen Hunor több román közvélemény-formáló szerint is a legjobb jelölt, ám még most sem sikerült levetkőzni a „jó srác, kár, hogy magyar” mentalitást – fogalmazott.

Csak neki vannak családközpontú üzenetei, ő gondolkodik közpolitikákban, foglalkozik az oktatás és az egészségügy kérdéseivel, a román kis- és középvállalatokat helyezné előtérbe a multinacionális cégekkel szemben, és az

ő javaslatai csökkentenék a bürokráciát, és állítanák meg a nem csak a magyarokat érintő népességszökkenést. „Büszkék lehetünk a magyar jelöltre” – húzta alá Tánzos Barna.

Hozzátette, ezért lenne szükség több tízezer román szavazatra is, „hogy ne ürüljön ki az ország”. Kérte, hogy a külföldön élők is „szánják rá azt a néhány órát” a szavazásra.

Közölte, bizonyították már azt is, hogy nemcsak a jelöltjeik, hanem a miniszterei is jobbak a románoknál. Példaként említette, hogy az ő minisztersége idején sikerült csökkenteni a Tiszán Magyarországra jutó szemét mennyiségét, és akkor vezették be a betétdíjat.

Azt is megjegyezte, Szijjártó Péter külügyminiszter szavait idézve, hogy Magyarország és Románia között is akkor jók a diplomáciai kapcsolatok, amikor az RMDSZ kormányközelben van.

A Kossuth rádió Jó reggelt, Magyarország! című műsorában a szenátorjelölt

úgy fogalmazott, „most tényleg áll a bal Romániában”, 13 elnökjelölt van, és „nem lehet kitalálni, ki jut be az elnökválasztás második fordulójába”.

Szólt arról, hogy jó eséllyel bejut a választás második fordulójába a nacionalista Románok Egyesülését Szövetség (AUR), és a belőlük kivált másik szélsőséges, magyarellenes alakulat is.

Tánzos Barna a tervezett román megyeátrendezéséről szólva elmondta, a románok kifoghatatlanok a magyarokat sújtó ötletekből; az elképzelés nyomán nem maradna magyar többségű megye, veszélybe kerülne a magyar nyelvhasználat és az eddigi fejlesztések. Közölte, az önkormányzatiságban van a magyarok ereje, amely nagyon zavarja a szélsőségeket.

„Erdély és Székelyföld senkinek nem fontos, csak az RMDSZ-nek” – közölte.

A politikus reményét fejezte ki, hogy ahogy 35 éve mindig, most is sikerül bizonyítani, hogy együtt, közösségben maradtak a magyarok, hogy így erősek tudnak lenni, „és akkor nincs akkora veszélyben az erdélyi magyarság”.

Romániában november 24-én tartják az államfőválasztás első fordulóját, december 1-jén pedig a parlamenti választást. (MTI)

A légitámadás kockázata ellenére a kijevi lengyel nagykövetség dolgozói a helyükön maradnak

Az ukrán főváros elleni orosz légitámadás megnövekedett kockázata ellenére a kijevi lengyel nagykövetség dolgozói a munkahelyükön maradnak, ahogy eddig is – közölte Radoslaw Sikorski lengyel külügyminiszter szerdán az X-en.

Sikorski azt követően tette közzé a bejegyzést, hogy az Egyesült Államok külügyminisztériuma szerdán bejelentette: a kijevi amerikai nagykövetség egy súlyos légitámadás veszélyéről értesült, ezért zárva tart, és a képviselő dolgozóinak azt tanácsolják, hogy légiriadó esetén menedéket keressenek.

A lengyel külügyminiszter szerint a kijevi lengyel nagykövetség nyitva tartása az egyik „látható jele annak, hogy Lengyelország szolidáris a szabadságáért harcoló Ukrajnával”.

Piotr Lukaszewicz kijevi lengyel nagykövet később a PAP hírügynökségnek elmondta: a légitámadásról szóló figyelmeztetést „nagyon komolyan veszik”, mindazonáltal a munkahelyen marad személyesen ő is, a munkatársak egy része pedig az épület „biztonságos helyiségeiben” dolgozik.

„Folyton háborús körülmények között dolgozunk, ez történik ma, tegnap, mindaddig, amíg folytatódik a civil objektumok és az ukrán városok elleni orosz bűnözői agresszió” – fogalmazott a nagykövet.

A PAP ebben az összefüggésben felidézte: a kijevi lengyel nagykövetség szüntelenül dolgozik az ukrainai háború kitörése óta, és az uniós tagállamok egyetlen külképviseletként Kijev 2022-es súlyos bombázása idején is működött, a helyszínen maradt Bartosz Cichocki korábbi nagykövet vezetésével.

A szintén kedden aktualizált orosz nukleáris doktrínáról Sikorski aznapi sajtóértekezletén elmondta: a nukleáris fegyverek alkalmazásának csökkenése Oroszország részéről arra vall, hogy Vlagyimir Putyin orosz elnök „talán végre tudatosította, hogy Oroszország katonailag gyengébb a Nyugaton”.

Arról, hogy Putyin aláírta a módosított nukleáris doktrínát, újságírók kedden a jordániai látogatáson tartózkodó Andrzej Duda lengyel elnököt is kérdezték.

„Oroszország nem először és nem utoljára fenyegetőzik. (...) Aláírta? Hát, a papír mindent elbír” – reagált az államfő. (MTI)

Románia kijevi nagykövetsége a sürgősségi ügyekre korlátozza tevékenységét

Románia kijevi nagykövetsége a sürgősségi ügyekre korlátozza tevékenységét, és további intézkedéseket hozott a személyzet védelme érdekében, tekintettel az ukrainai biztonsági fejleményekre – közölte szerdán a külügyminisztérium.

A szaktárca tájékoztatása szerint a biztonsági intézkedéseket a többi NATO- és EU-tagállam diplomáciai képviseletével összhangban hozták meg, miután az

Amerikai Egyesült Államok kijevi nagykövetsége bejelentette, hogy légi támadásra kell felkészülni szerdán. Egy nappal korábban ugyanis Oroszország válaszlépéseket helyezett kilátásba amiatt, hogy Ukrajna nagy hatótávolságú amerikai rakétákat lőtt ki a területére – tudósított az AFP.

Az amerikai diplomáciai képviselő szerdán a honlapján közölte, hogy pontos információk szerint november 20-án „jelentős” légi támadás lehetséges. Emiatt óvintézkedésként a nagykövetség zárva tart, alkalmazottainak pedig azt javasolták, hogy vonuljanak menedékbe. Ugyanakkor azt tanácsolták az amerikai állampolgároknak, hogy legyenek felkészülve arra, hogy légi riasztás esetén azonnal menedékbe kell vonulniuk.

Hasonló bejelentést tett Spanyolország kijevi nagykövetsége is, amely szintén értesítette az Ukrajnában élő spanyol állampolgárokat, hogy szerdán zárva tart a képviselet.

Szergej Lavrov orosz külügyminiszter kedden „megfelelő” válaszlépéseket ígért arra, hogy Ukrajna amerikai AT-ACMS rakétákat lőtt ki Oroszország ellen. „Ezt az Oroszország elleni nyugati háború új szakaszának tekintjük, és ennek megfelelően fogunk reagálni” – mondta Lavrov újságíróknak Rio de Janeiroban a G20-ak csúcstalálkozója után.

Egy magas rangú ukrán tisztségviselő kedden megerősítette, hogy az ukrán hadsereg amerikai ATACMS rakétákkal csapást mért az orosz határ menti Brjanszk térségére. (Agerpres)

Ország – világ

Nem prioritás a postahivatalok bezárása

A Román Postának nem prioritása a postahivatalok bezárása, de veszteséges működésük alapos vitát igénylő, komoly téma – tájékoztatott kedd este az állami vállalat. A közlemény szerint a közel 1000 vidéki postai ügyfélablak átlagos havi bevétele mintegy 1700 lej, miközben a fenntartásuk átlagban 8000 lejbe kerül. A vállalat emlékeztetett arra, hogy 2023-tól már valamennyi közigazgatási egységben jelen van. „A postahivatalok bezárása és megnyitása egy 34 évvel ezelőtt kezdődött hullámozó folyamat. Évente körülbelül 500 hivatalt zárunk be, miközben még több nyílik meg” – olvasható a közleményben. Hangsúlyozták, hogy a Román Posta széles körű átalakulási folyamaton megy keresztül, amelynek célja a jelenlegi fogyasztói igényekhez való alkalmazkodás. (Agerpres)

Marcel Boloş lett az ügyvivő fejlesztési miniszter

Klaus Iohannis államfő szerdán tudomásul vette Adrian Veştea fejlesztési miniszter lemondását, és a pénzügyi tárca vezetőjét, Marcel Boloş-t nevezte ki ügyvivő fejlesztési miniszternek – közölte az elnöki hivatal. Adrian Veştea október 30-án nyújtotta be a lemondását, mert a helyhatósági választásokon a Brassó Megyei Tanács elnökévé választották. (Agerpres)

Hóriadó

Szerdán az Országos Meteorológiai Szolgálat 29 megyében érvényes, havazásra és a szél erősödésére figyelmeztető előrejelzést bocsátott ki. A sárga jelzésű riadó szerint szerda 20 órától csütörtök 10 óráig az ország hegyvidékein heves havazások és hóviharak várhatók, és a kialakuló hórétteg vastagsága helyenként elérheti a 10-20 centimétert. Az Erdélyi-szigethegységben 50-60 km/órás, a Déli- és Keleti-Kárpátokban 70-90 km/órás sebességű szél- lökésekre lehet számítani. Erdélyben és később Moldvában havazás és 5-10 centiméteres hórétteg kialakulása várható. A szél sebessége elérheti a 40-50 km/órát. A sárga jelzésű riadó Botoşani, Iaşi, Vaslui, Galac, Suceava, Neamţ, Bákó, Vrancea, Harghita, Kovászna, Maros, Brassó, Fehér, Szeben és Hunyad megye teljes területére terjed ki. (Agerpres)

Jogszerűtlen vádirat?

Több bizonyítékot is kizárt a bukaresti ítéletábróla a Tate fivérek elleni vádiratból. A fővárosi törvényszék április 26-án elrendelte a testvérek perének elkezdését, az ítéletábróla azonban jogszerűtlennek ítélte a vádiratot, és több bizonyítékot is kizárt. A bírák öt napot adtak a szervezett bűnözés és terrorizmus elleni ügyészségnek (DIICOT) annak eldöntésére, hogy a kizárt bizonyítékok nélkül küldik a vádiratot a bíróságra, vagy újraindítják a nyomozást. A brit-amerikai állampolgárságú Andrew és Tristan Tate, illetve két bűntársuk, Alexandra-Luana Radu és Georgiana Manuela Naghel ellen 2023 júniusában emelt vádat a DIICOT, bünszervezet létrehozása, többrendbéli emberkereskedelem, két rendbéli nemi erőszak, informatikai rendszerekhez való jogellenes hozzáférés, informatikai adatok módosítása, valamint ütlegetés és egyéb erőszakos tettek miatt. (Agerpres)

Bizottságosdit „játszanak”

(Folytatás az 1. oldalról)

a fogyasztóvédelmi hatóság miatt nem lépett fel az ingatlanlancsalók ellen, hiszen a károsultak közül többen panaszt tettek.

A második, szintén a parlamenti pártok képviselőiből álló 15 tagú bizottságnak az államelnöki hivatal 2014–2024 közötti költségeit kell vizsgálnia. A bizottság létrehozásának előzménye, hogy az elnöki hivatal kiadásaira vonatkozó dokumentumokat titkosították, így az érdekeltek, akik igényelték a közérdekű adatokat, nem kaptak információt Klaus Iohannis süidüléseinek költségeiről, külföldi és belföldi utazásaihoz használt luxusmagánrepülőgépek bérlésének, szállásainak költségeiről, az utazásai során felmerült egyéb kiadásokról, valamint a két protokollvillában a golfpálya kialakításáról, a felújított villa költségeiről.

Tapasztalatból azt mondhatnánk, hogy ezzel a bizottságosdival is sikerül jó mélyre elásni ezeket a kényes információkat, hiszen a választások lejárta után politikai vonatkozásban semmi téje nincs a fenti ügyeknek. A szállóige nem véletlenül született: ha Romániában valamit el akarnak tussolni, bizottságot alakítanak a kiderítésére.

Több mint 2200 kiskorú bevándorló tűnt el Belgiumban két év alatt

Több mint 2200 menekült gyerek tűnt el Belgiumban 2021 és 2023 között a Vluchtelingenwerk Vlaanderen nevű, menekülteket segítő flamand szervezet adatai szerint; a szervezet szerdán, a gyermekjogok világnapja alkalmából a kiskorúak nagyobb védelmét sürgette.

A Belga nevű hírügynökség által szemlézett közleményében a szervezet kiemelte a nevelésügyi gondoskodás fontosságát, valamint rámutatott arra, hogy sürgősen ki kell terjeszteni a lakhatási programokat is.

„Minden gyermeknek biztonságos otthonra van szüksége” – szögezte le Tine Claus, a Vluchtelingenwerk Vlaanderen igazgatója.

A hírügynökség idézte továbbá az Európában eltűnt kiskorú bevándorlók ügyével foglalkozó, Lost in Europe (Eltűnve Európában) nevű csoportot is, amely 2021 és 2023 között 31 országban több mint 51 ezer eltűnt menekült gyermeket tart nyilván.

A legtöbben Olaszországban tűntek el, majdnem 22 900-an, ezt követi Ausztria 20 077 eltűnéssel, illetve Belgium az említett 2200-zal.

A legtöbb eltűnt kiskorú Afganisztánból, Szíriából és Afrika keleti részéből érkezett Európába, rájuk különös veszélyt jelentenek az embercsempészek és a bűnbandák.

A Lost in Europe a 2018 és 2020 közötti időszakra vonatkozóan még körülbelül 18 ezer eltűnt kiskorúról tudott. (MTI)

A báránybőrbe bújt farkas, az „aranyosan” alkalmatlan és a józan ész – Mivel maradtunk az elnöki vitából?

Nagy várakozások előzték meg a hétfő esti vitát a Digi24-en. Ha eltekin-tünk a körítéstől, ki maradt távol, ki lépett vissza, három szereplőt érdemes vizsgálni: a második fordulóba eséllyel pályázó Elena Lasconi és George Simiont, illetve a tartalmilag legjobb teljesítményt nyújtó, így vitagyőztes Kelemen Hunort.

1. Míg Lasconi és Simion a tényekre kevésbé figyelve a saját közönségének játszott erősen populista regiszterben, addig Kelemen Hunor – bár az emberek hangjaként határozta meg önmagát – válaszaiban tartózkodott a hangzatos ígéretésektől. Az egyetlen volt, akinek támogatói nem politikusok, tanácsadók és segítők voltak, hanem az orvos, akiket a kampányban képvisel: orvos, nyugdíjas, tanár, diák.

2. Lasconi felkészületlen és alkalmatlan az elnöki szerepre. Elena Lasconi egy kisváros polgármestere, aki azzal kampányol, hogy ha ezt az aranyos várost ilyen jól elvezette, akkor az ország vezetése sem jelenthet gondot.

Ehhez képest már a vita első perceiben kiderült, hogy fogalma sincs egy háborús helyzet kezeléséről, majd egyre hisztérikusabban reagált a többi jelölt kritikáira. Például akkor, amikor Kelemen Hunor az USR közigazgatási reformtervéről kérdezte, és azon belül a kisvárosok megszüntetéséről. Lasconi láthatóan nem ismeri saját pártja javas-

latát. Egyrészt letagadta, hogy a kisvárosok is részei a tervnek, másrészt őszintén bevallotta, hogy a kisközségeket akarja megszüntetni, melyeket teljes érzéketlenséggel az ott élők iránt költségvetési fekete lyukaknak nevezett.

3. Ha Simionnak az volt a célja, hogy mindenkit megnyugtasson afelel, hogy nem kisdudek vérért issza, terve sikerült. De azért belefutott egy-két pofonba. Például a Trumppal folytatott képzeletbeli párbeszédét rossz angolsággal adta elő. És kiderült az is, hogy nem tud különbséget tenni a heteroszexuális és a homoszexuális szavak jelentése között. Tartalmilag ezen túl is elég gyenge teljesítményt nyújtott.

4. A legmeggyőzőbb Kelemen Hunor volt. Nem kerülte meg az érdemi kérdéseket, a valódi problémákról beszélt, nagy tárgyi tudással, de a Geoanăra és Diaconescu jellemző tudálékosság nélkül.

Az egyetlen volt, aki az egészségügyet érintő kérdésben világosan kijelölte a legfontosabb teendőket, vagy aki egyértelművé tette, hogy az ukrain béke ára nem lehet az ország feldarabolása. Világossá tette, hogy Iohannist biztos nem nevezné ki miniszterelnöknek, és a regionalizáció ügyében leiskolázta Lasconit.

Látszott, hogy ismeri az elnöki feladat köröket, és nagyon pontos víziója van az ország előtt álló teendőkről, ide-

értve a legnagyobb hosszú távú problémát, a demográfiai krízis kezelését. Az egyetlen volt a jelöltek közül, akit nem támadtak, ellenben többször elismeréssel nyilatkoztak róla a vita során a többiek.

A Factual nevű tényellenőrző oldal folyamatosan monitorozta a vitában elhangzott állításokat, és minden jelölnél több tudatos ferdtést vagy egyszerű ismerethiányból fakadó tévedést regisztrált. Egyetlen kivétel volt: Kelemen Hunor.

„Koherens, tárgyra törő válaszok. A legmagasabb érdemjegy.” „Felkészült, összeszedett, komoly és jószándékú. Továbbra is azt gondolom, hogy jó elnöke volna Romániának.” „A legészszzerűbb hang a pályán” – írták a vitát követően a román kommentátorok is.

5. A farkas báránybőrbe bújt! Simion magához képest visszafogott volt, önmagát szerető családapaként tüntette fel, a legtöbb kérdésben mérsékelt álláspontot képviselt. Célja nyilvánvalóan a másik markánsan rendszerellenes jelölt, Lasconi szavazóinak megszólítása.

Ha Simion bejut a második fordulóba, nem kétséges, hogy az AUR szavazói még nagyobb számban mennek el szavazni egy héttel később. A tét tehát nagy. A román demokrácia szempontjából is, de különösen a magyar képviselet szempontjából! (H. T.)

24 óra a segítségnyújtás jegyében

(Folytatás az 1. oldalról)

A november 17-i szegények világnapja alkalmából harmadszor szervezett jótékonyági maratont a Marosvásárhelyi Máltai Szeretetszolgálat, így szombat éjfél-től vasárnap éjfélig a kezdeményezéshez csatlakozó 48 önkéntes próbált minél több, nehéz helyzetben élő célcsoporthoz eljutni. Persze, nem

üres kézzel érkeztek, élelmet vittek, és közben beszélgettek az idősekkel, játszottak a nehéz sorsú gyerekekkel. Az önkéntesek 24 órán át talpon voltak, ebédet főztek, szendvicset készítettek, palacsintát sütöttek, csomagokat állítottak össze, mi több, a máltai programokra járó gyerekek is kivették a részüket a munkából, ők kókusgolyót készítettek, majd az

önkéntes csapatok mindezeket eljuttatták azokhoz, akikkel nem volt túl kegyes a sors. A konkrét segítségnyújtás mellett az akció másik fontos célja felhívni a tágabb közösség figyelmét is arra, hogy léteznek körülöttünk nehéz helyzetben élők, akikre nemcsak alkalomadtán, hanem a mindennapokban is figyelni kell.

A 24 órás jótékonyági maratont az önkéntesek nyakukba vették a várost, és nyolcvan kisnyugdíjast látogattak meg otthonaikban, akiket az általuk összeállított élelemcsomagokkal leptek meg. Gyenes Csenge, a Marosvásárhelyi Máltai Szeretetszolgálat képviselője érdeklődésünkre elmondta: egy nagylelkű adományozónak, egy vállalkozásnak köszönhetően sikerült összeállítani a tizenegyféle alapélelmiszert tartalmazó csomagot, amit egy kis finomság, az önkéntesek által sült muffin kíséretében eljuttattak az idősekhez. A felkeresett kisnyugdíjasok egy részével a Máltai Szeretetszolgálat az

egy programjának révén áll kapcsolatban, a többiek pedig a marosvásárhelyi önkormányzat szociális igazgatóságának a nyilvántartásában szerepelnek. Azokat az időseket, akik a máltai programjainak a hasznélvezői voltak, egy meleg ebéd-dél is meglepték. Az idősek nagy örömmel fogadták az önkénteseket, jókat beszélgettek a kedves vendégekkel, elmesélték a gondolataikat-bajaikat, mi több, akadt nyugdíjas, aki szavalattal is készült, így próbált köszönetet mondani az odafigyelésért.

A kisnyugdíjasok mellett azokról sem feledkeztek meg, akik ebben a fagyos időben a szabad ég alatt töltik az éjszakákat, a 24 órás segítő maratont során az önkéntesek szendvicset, meleg teát készítettek, és ezekkel felszerelve elindultak a városban, hogy felkutassák azokat a hajléktalant, akik nem húzódnak be a város által üzemeltetett fűtött menedékhelyre, hanem elhagyott épületek alagsorában, hidak alatt próbálják átéléselni a fagyos napokat. A szendvicset és a meleg teát mellett takarókat is vittek, hogy elviselhetőbb legyen

számukra a szabad ég alatti éjszaka, azonban a megszokott helyszínek egy részén, ahol előző években meghúzták magukat a hajléktalanok, most hűlt helyüket találták a segítő szándékúak. Az után meghúzódo hajléktalanok mellett azokra is gondoltak, akik a Rozmaring utcai éjszakai menedékhelyen tartózkodnak, szendvicset, gyümölcsöt tartalmazó csomagokat vittek, amit másnap reggel, távozáskor vehettek át a hajléktalanok – tudtuk meg Gyenes Csengétől.

A segítő akció részeként az önkéntesek eljuttattak a marosvásárhelyi, román lakta Hidegvölgybe is, ahol közös játékkal, valamint egy kis édességgel, kókusgolyóval lepték meg az ott élő gyerekeket. Ellátogattak ugyanakkor az Emmaus gyermekotthonba is, ahol a bentlakókkal közösen palacsintabulit csaptak.

A szegények világnapi maratont keretében hagyomány, hogy a segítő csapat szentmisén vesz részt, ahol hálát adnak az önkéntesekért és a támogatókért, akik nélkül a jótékonyági maratont nem jöhetne létre.

Akorai felkelés az aranyelés legbiztosabb (klasszikus) módja. Ennek következtében az aranyásók odakint Amerikában a kezdődő cowboykorszakban mind a hajnalok hajnalán keltek. Arról nem is szólva, hogy két állapot között hánkolódtak: egyfelől egész nap álmosan kóvályogtak, ástak, lapátoltak ércet keresve, másfelől bosszankodtak, mert az arany nem akart leledzni.

A hajnalok hajnala pedig más néven az Auróra – a latin istennő nevéből vagy fordítva, az istennő a latin közsőből –, ami pedig arra utal, hogy egykor Lenin is korán kelt, és az Auróra cirkálóra sietett, vagy a Szmolnijból odatelefont, csodák csodája a szentpétervári telefonközpont működött, a kisasszonyok (barisnyák) percek belül kapcsolódtak az Auróra kapitányát, akinek sepercbe került kiadni a tűzparancsot. Am a kezelőszemélyzet, a beosztott és álmos, kiéhezett kalmük vagy kirgiz tűzereknek jó időbe telt, amíg kiszámították a segédkönyvek forgatásával (Az Orosz Tűzér kiskájéja, Szentpétervár, 1907) a megfelelő röppályát és a becsapódási együtthatót, azaz négyzetgyököt vontak az ágyúcső és a haj-

nalcsillag között, táv középarányosából, és lőni kezdték a Téli Palotát. Október volt a cári naptár szerint, de a bolsevikoknál már november hetediké; ebben is haladóbbak voltak, mint Kerenszkij polgári satnya kormány. Szóval a Téli Palotában már ott volt az egész orosz reakció, mert október 15. óta megindult a fűtési szezon, és ott dideregtek, szunnyadoztak, ők is éhgyomorral várták a Nagy Októberi Világforradalmat, a történelem tűzjelét. Ami, tudjuk, be is következett.

Ugyancsak éhgyomorral kell elképzelniünk a földosztást. Azon a bizonyos márciusi hajnalon még korgó gyomorral ott állt a kommunista földosztó, természetesen nehézipari munkás, függetlenített forradalmár; 1921-es párttag, izmos karján fel volt tűrve az ing, szemében égett a dacos láng, gyomrában korgott az osztályos üresség. Jóságos vasöklét rátette a birtokra, és osztott: Péternek és

Éhgyomorral

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

Pálnak, Juonnak és Vasilénak. Hansnak és Kurtinak nem, mert ők éppen menekültek vagy hadifogságban utaztak Szibériába.

Ugyancsak éhgyomorral. Éhgyomorral követék el a történelem legfontosabb mozzanatait: P.o. Kolumbusz Kristóf akkor már napok óta nem evett, amikor a Santa Maria fedélzetéről megpillantotta Amerikát, az indiánok bezzeg tele hassal röhögtek a furcsa jövevényeken, akik nem ismerik a burgonyát, a paradicsomot és a dohányt, amelyekkel pedig tele a bendő és a tüdő.

Éhgyomorral gondolta ki Marx a Kommunista kiáltványt. Egész pontosan ő már reggelizett – három tojásból híg rántottát, narancslevet, sonkás pitét és haboskávét –, de a proletároknak azt javasolta, ha szabad élni egy megváltó ötlettel, hogy üres gyomorral kezdjenek hozzá az önfelszabadításhoz, az emberiség üdvére.

Vannak gyógyszerek, vannak orvosi vizsgálatok, melyeket csak éhgyomorral lehet, szabad, kell bevenni, elvégezni. A beteg ezt követően a rendelőlől hazatérve viszont fényes elégtételt vesz: kifosztja még utoljára a kamrárt, felfalja a hőtőszekrény teljes tartalmát. Egyszer élünk, ugye, doktor úr!

Már a régi latinok is azt tanították, hogy Plenus venter non studet libenter, ami szó szerint azt jelentette, hogy tele hassal (belekel) nem lehet jó munkát végezni, tanulni, diáknak lenni. Ezért a régi regényekben és elbeszélésekben a diák ösztövért, csontsovány, éhenkórász, és ég a szeme párja, valamint nagy tettekre, cselekedetekre képes, miközben Párizsban lakik, hol máshol, mint egy nyomorúságos padlásszobában. Onnan sokkal jobban látja az Eiffel-tornyot és az osztályviszonyokat.

E sorok írója osztja ezt a véleményt, amit a latinok oly pompásan tömörítettek aforizmává, életszabállyá. Addig nincs kávé, nincs reggeli zaba, amíg a heti jegyzet nem születik meg. Ennek okán a szerző sokszor tapasztalja, hogy kopog a szeme, mint a valamikori íróknak, akik kerregő gyomorral verték az írógépet.

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

Betegség, orvosok, orvoslás a magyar irodalomban (48.)

Németh László páratlan remekművei

„Németh László, a tudós és a művész is, eleve és mindig orvos módján viszonyult a világhoz. Nemcsak orvosi és orvostörténeti munkáiban, hanem cikkeiben, tanulmányaiban, esszéiben, kis- és nagyepikai alkotásaiban és drámáiban egyaránt. Javítási, gyógyítási akarta önmagát és szűkebb-tágabb környezetét...” – folytattuk két hete megjelent Harmónia összeállításunkban a nagybányai születésű orvos író életművének ismertetését a betegség, orvoslás szempontjából, amit regényei bemutatásával folytatunk.

Kiss Zsuzsánna

Kurátor Zsófi lélektani drámája

Az *Iszonyt* ihlető téma eleinte olyan kínzó és ijesztő volt, mint egy szörnyszülött, s csak évek alatt kaplópótlódott hibátlan remekké. Németh Lászlót szinte kísértette egyik korán megözvegyült unokanővére emléke, az ő rekedtes hangja, erőltetett szomorúsága. Végül Szophoklész *Elektrája* segítette, hogy belülről és kívülről egyaránt lássa és megrajzolja a *Gyász* hősnőjét, Kurátor Zsófit. A regény páratlan remekmű, szociográfiai lelet, tudatfolyamregény, amelyben minden egyes hős sajátos belső beszédét hallhatjuk, miközben az úgynevezett mindentudó nézőpont világítja át a letehetetlenül izgalmas lélektani drámát. A túlságba vitt gyász egy leleplezhetetlen hazugsághoz hasonló, s mint olyan, megbontja az egyén „szervezetét”, de a közönség összetartó erejét is kikezdi.

„Zsófi a hátába szegzett tekintetek alatt kissé begörbítette a derekát, s lelkiismeret-furdalást érzett, hogy nem találta meg magában azt a nagy fájdalmat, amelynek az ácsorgó emberek idegenkedő csodálata szólt. Összeszedte a gondolatait, hogy a maga szomorú özvegyi sorsára gondoljon” (Németh: *Gyász*, Kriterion, 13.).

Az elevenen boncoló igazságkeresés, a kíméletlen lélektani precizitás egyedi rangot és kiemelt helyet biztosít a regénynek a huszadik század világirodalmában. A megdőbbszent özvegyasszony oly hevesen tiltakozik az ellen, hogy anyósa, illetve férjének öccse vegye át az irányítást saját és kisfia sorsa fölött, hogy ott nincs maradása, de haza sem költözik a szüleikhez. Kihízeli apjától a saját lakást, ahol azonban hamar felőrölködik idegzete a nagy magánytól és abbéli igyekezetétől, hogy megfeleljen az örök gyászoló szerepkörnek. Lakót fogad, egy idősebb özvegyasszonyt, Kiszelnét, aki a szokásos részvétellel társalkodik vele, de Zsófi még jobban megke-ményeszik, a gyászt végleg magára zárja, és saját eltorzulása fölötti vészmadárrá teszi meg az erről mit sem sejtő albérlőjét. Természet- és életellenes merevsége mögül ki-kikandít a mások boldogságának és élni akarásának értelmetlen irigylése: Zsófi irigyi saját húga ártatlan, üde izgalmait, sőt, irigyi a púposan is nyugalmat és szeretetet sugárzó szomszéd lányt, aki szívesen és odaadóan játszik az ő kisfiával! Zsófi pedig addig-addig viaskodik az eltúlzott gyászkötelességgel, hogy „a halál szövetségese-

ként” elhanyagolja az életerős Sanyikát. A kisfiú megbetegszik, előbb csak gyomorrontása lesz, aztán napokon át magas lázzal fekszik, de Zsófi nem hív orvost. Csak Kiszelné és remegő édesanyja nyugtalanságát, majd végső kétségbeesését érzékelve hajlandó fel-fogni, hogy fia valóban nagybeteg: „A torka elszorult, a szeme tele lett könnyel, [de] addig vesződött [a spaletta] reteszével, amíg le nem győzte zokogását. Amikorra visszafordult, kemény, szinte gonosz volt az arca, mintha nem is az ő gyereke feküdné az ágyon...” (Németh: *Gyász*, Kriterion, 106.)

A családtagok hívnak orvost a beteg gyermekhez. Doktor Zeiss idősebb orvos, kétszer is eljön. Szótlanul vizsgálja Sanyikát. Zsófi alázatosan hebegi el, hogy nem akarták zavarni. A doktor kérdésére, hogy mennyi volt a gyermek láza, megtudjuk, hogy napok óta negyven fölött volt... Kiszelné zavarodott kotyogására az agyvelőgyulladásról az orvos rájuk förmed: a fiúnak tifusza van. Vizes pakolást, kanalas orvosságot és tejes étrendet rendel, s biztatgatja az édesanyját, aki, amint kikíséri a doktort, egyszerre a hidegtől és a hold idegen fényétől idegileg feladja, szinte kilép helyzetéből, „a valóság szorongató tengerárjából”: *Mintha múlt és sors nélkül állna, [...] és semmi más dolga sem volna a világon, mint hogy a lecsüngő vadszölő kopár indáit nézze. Mint aki kijózanodott élete részegségéből, s ocsúdvá tekint körül egy érzellem nélküli világon. Olyan édes volt ez a néma, élettelen pillanat!*” (Gyász, Kriterion, 119–120.)

Inkább Kiszelné gondolja Sanyit, a fiú állapota nem javul. Zsófi marcangolja magát, de valójában azon töpreng, hogy miképpen lehet az, hogy másokat emleget lázában a fia, „azokat, akikkel egy kis öröme volt” (125.). Fogadkozik, hogy „ha még egyszer meggyógyul ez a gyerek, másképp lenne minden [...] Csakhogy úgy érzi, hogy az Isten most nem fog könyörülni rajta” (125.). Ismét „kikapcsol”, inkább másokra figyel, Mari húga főtt csevegésére, amikor pedig Sanyika éppen egy kicsit jobban van... Kurátorék új orvost hívnak a gyermekhez. A jó hírű, fiatal tornyai doktor előbb kikérdezi Zsófit és Kiszelnét, majd egy sor komoly vizsgálatot elvégez a már légszomjjal küszködő, kékülő körmű gyermekben (meztelenre vetkőztetve vizsgálja, meghallgatja a tüdejét, végigkoppogtatja, többféle vért, gerincváladékot vesz). Reményt nem lát a gyógyulásra. Nincs agyvelőgyulladása a fiúnak, csak az elhanyagolt megfázás szövődménye, sejteti szomorúan Zsófi anyjával és Kiszelnéval; az önmagától elide-

genedett Zsófi most „végre” zokogni kezd.

A könyörtelen helyzetnél talán csak az író tolla „kíméletlenebb”. Leírja, amint a második orvos látogatása után a haldokló gyermek nagymamája önmagából kikelve lohol végig a falun, nem ügyelve külsejére, nem rendezve arcvonásait, nem betartva a lépések öregasszonyos ütemét, ahogyan illene: „Kurátoroné máskor is volt hasonló lelkiállapotban, mint most. [...] Most is meg tudta volna fékezni magát, most azonban ez volt a rítus [...] Így olvadt ő bele a rettenetes hírbe [...] – Nem marad meg, nem lesz több unokánk.” (Gyász, 136.)

Fájdalmasan valóságos az egyéni lélek és a tömegpszichózis ábrázolása. Zsófit jelleme és a környezete egyszerre alakítja végzetesen negatívvá. Anyósa, akivel korábban öszveszesztet, brutális érzéketlenséggel... a választandó sírhely témáját hozza elő, amikor Sanyika haldoklik. Kisfia halála után még vehetne jó fordulatot a most már tényleg magára maradt asszony élete, ha észbe kapna, ha alázattal nézne szenvedése, fájdalma tükrébe. De Zsófi nem engedi meg magának, hogy érezzen, hogy felpuhuljon benne a dac, és nem képes őszinte lenni önmagához, ehelyett joggal és jogtalanul másokat hibáztat. Kiszelnéval játszmákat folytat, részvét és ingatag bizalom csap át gyűlölködésbe köztük. Kiszelné a maga nőtlen Imrus fiát szeretné összebordonálni jómódú főbérlelőjével. Lappangva bár, de az életosztón még egyszer, utoljára fellobbanna a fiatal özvegyasszonyban – csakhogy édesapja parasztgazdai önteltségével éppen ezt az utolsó szikrát fojtja el édeslányában. A gyászt többé soha le nem tevő fiatalasszony lelke rideg sötétségbe burkolódik. Ha elér hozzá az élet zajlása, vádol és utálkozik. Családtagjai beleunnak a „szúrásokba”, nem értik a gyász és képmutatás idegrendszer kikezdő bonyolult szeszélyeit, Zsófit különösképp, örülnek, idegbetegnek vélik: „Valami hiba esett az értelmében a nagy csapástól” (Gyász, 228.). Kiszelné, aki a legközelebből ismeri, a legrosszabbakat is tudja róla, és aki a maga életébe remélt fényt, szint találja a vigaszra szoruló Zsófinál, csalódottan költözik át új albérle-

tébe a postamesterékhöz. Zsófi menthetetlenül „szegény, beteg asszonnyá” vált, akit kerülnek, akitől borzadnak, mert természetellenesen merev személyiségét már csak a halállal azonosítják. A regény végén egyedül Zsófi édesanyja kísérli még meg, hogy a lelkére beszéljen, hiszen ő szoptatta, és annyi más baj is van a családban, de Zsófi élő, érző lelke helyén csak hidegséget, gúnyt és részvétlenséget talál. A túlzásba vitt gyász önmaga cáfolatává válik.

Az Iszony írói és lélekgyógyászai bravúr

A *Gyász* testvérregényeként íródik az *Iszony* (1947), az *Égető Eszter* (1956) és az *Irgalom* (1965), további három „görög formát öltött” nőregény. Az *Iszonyt* Németh László 1942-ben Móricz Zsigmond felkérésére kezdte írni, aki a regény elkészülte előtt meghalt, így csak az első fejezeteket olvashatta. Az *Iszony* főhőse, Kárász Nelli (Kurátor Zsófihoz hasonlóan) a megszokott viselkedési minták közé szorítva elidegenedik a világtól és önmagától: a lelke nem tud „elegyedni a világgal”. A házasságnak és a férjnek nem a maga ízlése szerint választó feleség lelki megbetegedésének az ábrázolása újabb hatalmas írói és lélekgyógyászai bravúr. A férjhez csak kényszerhelyzetből (mert édesapja halála után rögtön akad kérője) ment Nelli nem rideg természetű és nem frigid, csak éppen amúgy jóra való gyógyszerész férjéhez nem vonzódik. Az író azt jeleníti meg, ahogyan „eltorzítja a szűk norma a legnemesebb természetet is. [...] A görögök és a középkor mindenféle emberi természetnek megadták azt a hitet, hogy ő emberi, normális. A mai mberségek alól az emberek nagy része s épp a legjobbak kiesnek, vagy nagy keservesen törnek bele.” (Németh László vallja regényéről; idézi Görömbei András: *A prózaíró Németh László*, Debrecen, 2005)

A férjétől irtózó és önellentmondások sorától szenvedő feleség akarva-akaratlanul hozzájárul férje halálához. Görömbei András szerint az *Iszony* nemcsak férj és feleség viszonyának különlegesen éles rajza, hanem a szovjet megszállás alá került Magyarország létmetaforája; ennek kifejezéséhez kellett Németh Lászlónak a regény „páncélja”.

Az Égető Eszter a győzelem regénye

A nagyregény kilenc (szonátának nevezett) fejezetében kilencszer újrakezdődő édenterepítő hősnő, Égető Eszter az író talán legkedvesebb regényalakja volt. A minden csapást kibíró, megújulva elfogadni és élni tudó Eszter alakját Németh László hódmezővásárhelyi házvezetőnője élettörténetéből és a görög Déméter gabonaistenő-ábrázolásokról gyúrta össze. A szerző a főhős küzdelmes, sok kinnal-bajjal vívó és mégis mindenkor békétűrő szeretetet sugárzó alakját kíséri végig kisgyermekkorától nagymamakoráig, és közben panorámát nyújt a magyar valóságról a 20. század elejétől a negyvenes évek végéig (1948. január 30-a, Gandhi meggyilkolásának újsághíre az utolsó pontos dátumra utalás a regényben). „Az oázisteremtés vágya Magyarországon olthatatlanabb, kétségbeejtőbb, mint máshol” – vélte Németh László, aki az alföldi fiktív város, Csomorkány társadalomrajzában részletes, bár burkolt vádiratot is megfogalmazott a rendszert szemben. Az „oázisteremtés” kudarcába belehal a regény ideális tanár férjehőse, Méhes Zoltán, Eszter József fiát bebörtönzik, férje és

két másik gyermeke kivándorol. Eszter nagymama legfőbb barátaitól és családjától megfosztva sem adja fel a maga természetét, mindennapos és szívbeli odaadással végzett szolgálatát másokért, a jövőért.

A regény eredeti címe nem véletlenül volt *Örültek*. Amikor a piacon Eszter megpillantja egy újság lapján Gandhi halálhíret, a „lepedős ember” elleni merénylet miatt felháborodásában ő nevezi az emberiséget örültnék, rendezetlennek (a regény utolsó fejezetében). „Az egész emberiség lett” örült, magyarázta később eredeti címadását a szerző. Nem idegbetegsége gondolt, hanem „a belátással nem mérsékelt akarata”: „ez a vak akarat teszi az embert boldogtalanná”. 1948 nyara és 1949 között íródott, de a kommunista hatalomátvétellel cenzúrája letiltotta a regény nyomdai szedését. Csodával határos módon maradt meg a teljes kézirat. 1956 szeptemberében megjelenése külön csoda volt; igaz, Méhes Zoltán regényvégi öngyilkosságát az írónak ki kellett hagynia. A befejezés helyreállítása 1963-ban történt meg a német fordításban, illetve 1965-ben az ötödik magyar kiadásban. Minden „figyelmeztető” negatív társadalomdiagnózis ellenére az Égető Eszter az emberi megbékélés és a győzelem regénye is, hiszen a főhős minden kétségbeejtő helyzetből lát emberi kiutat. Alázata és türelme bibliai gyökere, kitartása és szeretete oszlatja a rosszat és a sötétséget a süllyedő erkölcsű világban, ahol „a jószágot azért nem veszik észre az emberek, mert átlátás, mint a víz és a levegő. Csak ha fogy, az vevődik észre.” (Németh László: *Égető Eszter*, Pomáz, 2008)

Két orvosilag sokatmondó mozzanatot emelünk még ki ebből a rendkívül „vonzó” regényből. Miután Eszter József fiát (disszidált apjától „örökölt” patikájuk, illetve homályos vádak ürügyén) bebörtönzik, Méhes Zoltán retteg a kommunista letartóztatástól. A maganpatikát még szabályosan fenntartó és működtető Esztertől morfiomot kér... A patika felé menet Eszter szépen kiterve, hogy szóda-bikarbónát ad mérge helyett drága tanáranak, aki felkészítette őt a felnőttfejlé letett érettségire. De mégsem tudja végrehajtani ezt az óvatost „cselt”, mert a vegyész Zoltán nagyon is a nyomában van. Ráadásul, a társadalmi valóság bőséges ismeretében mégsincs ereje „ellenkezni” tisztelt tanárával. Zoltán hazaviszi a mérget, Eszter a rémítő büntudatot. Amikor éjjel megáll egy autó a ház előtt, és Méhes Zoltánt keresik, Zoltán megmérgezi magát.

Az ötödik fejezet végén Eszter kisfia, József súlyos középfülgyulladásban szenved, napokon át állandó magas lázzal és hasogató fájdalommal viaskodik. Eszter éjjel-nappal ott ül, virraszt kisfia mellett, lesi a gyermeket, csillapítani próbálja látát és fájdalmát, várja az orvos reménykeltő szavait, retteg, mindent végiggondol a végső esetben szóba jöhető agylékeléstől a halálig. A nagy aggodásban átmondolja férjével való viszonyát is, és megsejti, hogy bármit szenvedett el, semmi az édesanyjai szívének fájdalmához, kisfia életveszélyéhez képest. József lassan túljut az (antibiotikum hiányában) életveszélyes gyulladáson és lázon. Eszter Grimm-meséket olvas, majd az újdonságnak számító (táska)rádiót dugja kisfia beteg füléhez, és a gyermek mégiscsak gyógyul, mert hall, elgyötörve, legyengülve, de mégis önflelden hallgatni kezdi a csodarádiót... (Németh: *Égető Eszter*, Pomáz, 2008., 5. fejezet, Asszonyok, 239–258.)

Utazás az amerikai nyugaton

Let's go West, USA!
(2024. június 29. – július 23.)

5. Monument Valley, az amerikai nyugat szimbóluma

Veress Zsombor

Az indiánok földjén

A Mexican Hat szikla után beléptünk a navahó nemzet birodalmába. Gyermekkorom indiános olvasmányai óta vágytam arra, hogy eljussak az indiánok földjére, és most a legnagyobb határát léptük át, a 65.000 négyzetkilométeres navahó rezervátumot. Ez a terület a történelmi Erdélynél is nagyobb, szóval még amerikai viszonylatban sem kicsi térség. Persze, lehet azt mondani, hogy valamikor az egész Amerika az őslakóké volt, de jussanak eszünkbe a saját önrendelkezésünkről szőtt álmaink, amelyeket még nem sikerült kiharcolnunk. A rezervátum az ún. Four Corners régióban található, amelyet azért neveznek négy saroknak, mert Utah, Colorado, Új Mexikó és Arizona határvidékén terül el. A navahók 400.000-es közössége a legnépesebb, nyelvüket az egész régióban beszélik, de a legtöbben angolul is tudnak. Az Északnyugat-Kanadából idevándorló nép eredetileg vadászó, gyűjtögető, félnomád életmódot folytatott, itt kerültek kapcsolatba a letelepedett, földműveléssel foglalkozó pueblo indiánokkal, majd később a spanyolokkal. Az a tény, hogy Észak-Amerika északi részén egészen más éghajlati és földrajzi viszonyok vannak, mint az USA déli részén, azt támasztja alá, hogy az ember bármilyen körül-

Kilátás a Forrest Gump-pontról

ményhez képes alkalmazkodni, a más népekkel való interakciók ugyanakkor a tanulás és a fejlődés zálogát jelentik. A törzsek és kultúrák közötti viszonyok nyilván nem mindig békés, de azért ma már nem csatából élünk, hanem a civilizációk közötti kapcsolatból. A rossz minőség azonban enyhe kifejezés, mert az út kritikán aluli volt. Nem is úthoz hasonlított, sokkal inkább homokdűnéhez, amelyen csak terepjárával lehet biztonságosan és zökkenőmentesen közlekedni. Minduntalan az volt az érzésem, hogy fel fogunk akadni valahol, és ez a régi idők itthoni útviszonyait juttatta eszembe.

Egy vadnyugati film díszletei között

Áhítattal néztük a Colorado-fennsík félsivatagos tájait, s már messziről feltűnt a Monument Valley jellegzetes sziklakontúrja. Egyre közelebb kerültünk a filmekből, rajzfilmekből, reklámokból ismert körvonalakhoz, láttam magunkat belesiklani egy vadnyugati film szélesvásznú cselkményébe. A látvány egy világáros felhőkarcolókkal tűzdelt sziluettjéhez hasonlított, amelyben a toronyházakat a 150-300 méter magas táblahegyek helyettesítik. Aztán megérkeztünk arra a helyre, ahonnan a legjobb rálátás nyílik a Monument Valley hegyeire, ahol az út nyílegyenesen a tanúhegyeknek tart. A 163-as út 13. mérföldjénél nemcsak a pazar kilátás miatt érdemes megállni, hanem azért is, mert ez a filmkedvelők számára is legendás hely. A Forrest Gump című filmet ismerők bizonyára emlékeznek arra a jelenetre, amikor a címadó főszereplő (Tom Hanks) ezen az úton szalad egy csapat rajongójával a nyomában. 15.000 mérföldnyi, évekig tartó ultramaraton van mögötte, de – mint valami isteni sugallatra – ezen a ponton megáll, lassan hátrafordul, a követői megtorpannak, és abban reménykednek, hogy hősük valami nagy kinyilatkozást fog tenni. Ezzel szemben Forrest csak ennyit mormogott: „Elég fáradt vagyok. Azt hiszem, most hazamegyek”.

Nos, a mi hazamenetelünk ideje még nem érkezett el, és a Forrest Gumpról elnevezett pontnál igyekeztünk mi is kiélvezni a látványt, jó felvételeket készíteni. Ez nem volt könnyű feladat, mivel az ikonikus helyet emberek ezrei keresik fel nap mint nap, ráadásul az átmenő autósforgalomra is oda kell figyelni, egy-két fotóért kár lenne meghalni. Voltak, akik az éppen 30 éve forgatott film jelenetét próbálták „remake”-elni, mások motorosan száguldoztak a nem hétköznapi színhelyen.

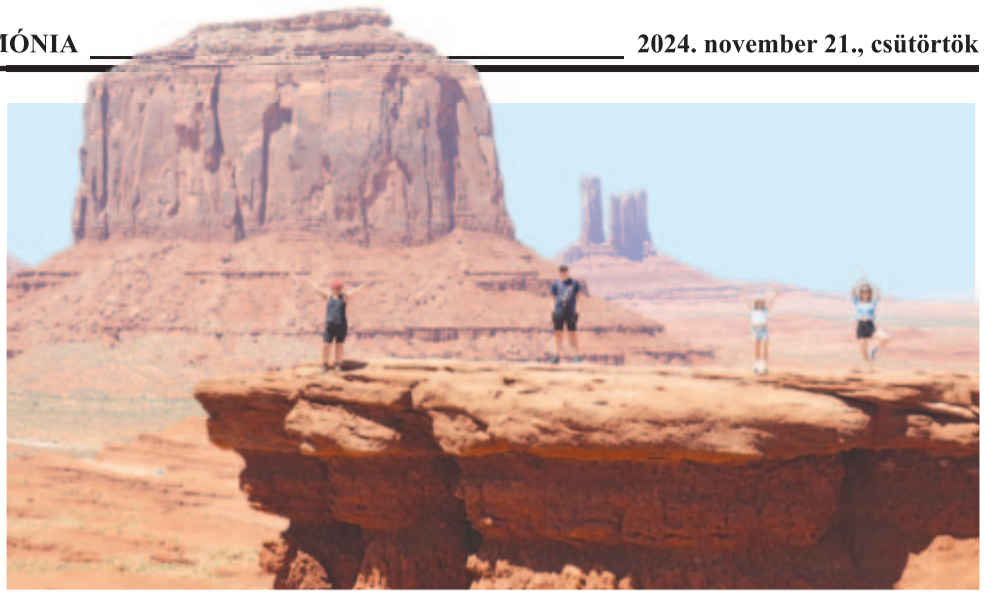
Homokkő remekművek a világ legfényképezett táján

A Forrest Gump pont azonban még csak a bevezetője volt a látványosságoknak, ugyanis a Monument Valley legizgalmasabb része a környező Monument Valley Navahó Törzsi Parkban fekszik. Ezt tulajdonképpen úgy kell elképzelni, mint a korábban bemutatott nemzeti parkokat, csak hogy ez indián kézben van, és itt a navahó szokásokat, törvényeket kellett betartani a szövetségiellek szemben, vagyis például ide nem érvényes a nemzeti parkba vett belépő, külön jegyet kellett váltanunk. Ugyanakkor itt a minőség is más volt, na de meglátjuk azonnal, hogy ez mit jelentett. Néhány kilométer múlva letértünk a főútról, és megcéloltuk a park látogatóközpontját. Előbb azonban egy bódéhoz érkeztünk, ahol egy indián asszonyaságtól megvásároltuk a belépőjegyet. Itt ért az első meglepetés, mert a portás értésünkre adta, hogy ha készpénzzel fizetünk, akkor kevesebbe kerül a belépő. Szerencsére volt nálunk elegendő dolcsi, ezért örvendtünk a 40 %-os kedvezménynek, persze, elismervény nélkül hajtottunk tovább.

A kellemetlenség csak ezután következett, mert a látogatóközpontnál véget ért az aszfaltút, és onnan kezdve rossz minőségű földúton léphetünk be a tulajdonképpeni látványparkba. A rossz minőség azonban enyhe kifejezés, mert az út kritikán aluli volt. Nem is úthoz hasonlított, sokkal inkább homokdűnéhez, amelyen csak terepjárával lehet biztonságosan és zökkenőmentesen közlekedni. Minduntalan az volt az érzésem, hogy fel fogunk akadni valahol, és ez a régi idők itthoni útviszonyait juttatta eszembe.

A hitvány utakat leszámítva, valójában nagyon is megérte végigzötykölődni a nagyjából három órát tartó 27 kilométeres körúton, mivel ez a világ egyik legmeghökkenőbb, legfényképeztebb és legtöbbször fényképezett tája. A vidék nemcsak szépségével, hanem méreteivel is lenyűgöz. A több száz méter magas homokkő remekművek büszkén terpeszkedve kémlelik a végtelent. De nem volt ez mindig úgy. A Monument Valley sziklái az időtlen erózió türelmes szobrászkodásának az eredményei. Egykor a tanúhegyek teteje képezte a fennsík magasságát, de az eredeti kőzettrétegek nagyrészt lekoptak, és megmaradtak a lapos tetejű, meredek oldalú sziklafalak. Ez a szelektív kopás úgy jöhetett létre, hogy egyes helyeken a tetőkőzet keményebb, és hosszabb ideig képes ellenállni az erózióknak. A számunkra legismertebb tanúhegyek a Balaton-felvidéken magasodnak, de Erdély egyik természeti csodájának, a Sárkányok kertjének gombáit is a kemény homokkő kalap védi a kopástól. Az amerikai nyugat szimbólumává vált völgy festői szépsége azonban mindent überel.

Az erózióknak, amely napjainkban is folytatódik, több szakasza van, ennek megfelelően háromféle sziklaalakzatot figyelhetünk

Kilátás a John Ford-pontról

meg. Kezdeti stádiumban van a mesa (spanyolul asztal), a széles hátú sziklaképződmény. Látványukat úgy kell elképzelni, mint amikor az Istenszékét pillantjuk meg Disznajóról, csak hogy az amerikai mesa nincs gyönyörű erdővel koszorúzva. A mesa később a butte-nak nevezett kisebb sziklaképződménnyé erodálódik, majd a kopás utolsó szakasza a spire, amely egy keskeny toronyhoz, sziklatűhöz hasonlít.

A legjellegzetesebb alakzatoknak neveket adtak. Mindjárt az elején, mint a völgy bejáratának őrzői, kevélykednek a West és East Mitten Butte, valamint a Merrick Butte. Az első kettő egy pár, a hüvelykujjával egymás felé forduló kétujjú kesztyűhöz hasonlít, a harmadikat egy úttörő ezüstbányászról nevezték el, és úgy ágaskodnak az ég felé, mint a gyulakuti hőerőmű hűtőtartályai. Az Elephant Butte – bizonyos szögből – egy gigantikus elefánthoz hasonlít, bár a fantáziát igaz csak meg kell sanyargatni, hogy beleképzeljük. Ugyancsak meg kell erőltetni a képzelőerőt a Camel Butte nevezetűnél, amely ülő tevé formáz. A Three Sisters (Három nővér) már sokkal egyértelműbb, a három sziklatűből álló alakzat az indiánok szerint tanulónak leckét adó apácákat testesít meg. A The Hub kerékagóra emlékeztet, az erősen erodált szilatorony, a Totem Pole istenszoborként magasodik, a különleges alakú Rooster Rock (Kakas-szikla) majdhogynem kukorékol.

Vadnyugati filmek helyszínén

Az őslakók által sziklák völgyének nevezett Monument Valley-ben az említetteknél még több hangzatos nevű és látványos szikla van, az egyik legismertebb rész azonban a John Ford Point. A völgynek ennek a szegletéből remek képeket lehet készíteni a közeli és távoli sziklákról. Nem véletlenül használta John Ford rendező több western témájú filmjének forgatási helyszínékként ezt a területet. S ha az egyébként négy Oscar-díjat beseprő kiváló rendező neve már a múlt kódéba vész, legtöbbünk előtt talán jóval ismertebb minden idők egyik legszimpatikusabb vadnyugati filmsztárja, John Wayne. Az amerikai filmszínész több, John Ford által rendezett filmben szerepelt, ezeknek egy részét a Monument Valley-ben forgatták. A John Ford ponton készült az az ikonikus felvétel, amelyen egy lovas indián kémleli a láthatárt. A kilátás innen valóban festői, a völgyben készült filmek világszerte nagy sikert arattak, és évtizedekre határozták meg azt a képet, amelyet a világ elképzel a vadnyugatról. Még John Wayne is azt mondta, hogy „a Monument Valley az a hely, ahova Isten helyezte a nyugatot”. A popkultúrának egy óra leforgása alatt immár a második kiemelkedően híres helyszínen állhattunk, és élvezhettük a mindent elölről panorámát.

A West, az East és a Merrick Butte

A völgyben egyébként több helyen elszórva jelenleg is élnek navahó közösségek, a hozzájuk vezető utak azonban le vannak zárva, bizonyos helyszíneket csak az általuk vezetett túrákon lehet látogatni, így viszonylag védve vannak a napi több ezer nyomulós, olykor neveletlen látogató arcba fotózós ostromától.

A drámai tájakon kanyargó néhány óras utunk során gyakran éreztem úgy, mintha már jártam volna ott, a filmekben, képeken látott helyszínekre úgy tekintettem, mint régi ismerősökre. Ennek ellenére mégis lenyűgözött, mert a képernyők nem tudják visszaadni a méreteket és azt a sziklából is áradó isteni dimenziót, amellyel az ott élő emberek szentesítik meg ősi földjüket. Azért azt is be kell vallanom, hogy felszusszantam, amikor autóstul kievickéltünk a völgyből, és végre ismét szilárd aszfaltutat éreztem a kerekek alatt.

A navahó törvények szerint működő kisváros

Mivel a völgyben csak korlátozott mennyiségű és méregdrága szállások vannak, ezért – a turisták zöméhez hasonlóan – a közeli városka vendégfogadójában béreltünk szobát. A Tanúhegyek völgyétől 30 kilométerre délre fekvő Kayenta egy különleges város, mivel ez az egyetlen település az Egyesült Államokban, amelyet a navahó nemzet törvényei irányítanak. Az 5000 lakosú kisváros még amerikai léptékkal is új, 12 esztendő voltam, amikor alapították. A 93 százalékban indián ajkú lakosságot úgy képzelem el, mint Székelykeresztúrt, ahol hasonló számban és arányban laknak magyarok. Na, de mikor fogják a székelyek Keresztúrt a székely nemzet autonóm törvényei szabályozni?

A különleges státuszú városnak a neve is szokatlan, azt jelenti, hogy „a víz ujjai”. A navahó elnevezés arra a fizikai jelenségre utal, amikor az esővíz lefolyik a sziklákra. A város külön érdekessége – a navahó nemzet más helyeihez hasonlóan –, hogy nem szabad alkoholt felszolgálni. Mint ismert, a „tűzes víz” számtalan indián életét dönti romba, hat-szor annyian szenvednek alkoholfüggőségben, mint a fehérek. Ennek genetikai okai is vannak, de az is tény, hogy – az identitásukban elbizonytalanodó indiánok – pótcselekvésként nyúlnak a pohárhoz egy olyan társadalomban, amelyet a fogyasztáson alapuló modern amerikai életforma ural. No, már csak ezért is érdemes Erdélyben a vég-sőkig küzdenünk hitünkért, iskolánkért, hagyományainkért, közösségeinkért, hiszen a gyökerektől való elszakadás egyenes út az elzülléshez.

Naplementekor visszatértem fiammal a Monument Valley-be, ahol megigézték a hosszú árnyékok, és „arizonai álmodozók” módjára semmisültünk meg az arizonai éjszakában.

Tájak, arcok sérült alkotók szemével

Rejtett gyöngyszemek fényessége

Békés őszi varázslat, nyári viharra váró tenger, mezei virágok harmóniája, vászonra álmódott női arc – néhány a HIFA-Románia Egyesület által közönség elé tárt „rejtett gyöngyszemekből”, amelyeket az – ezzel a címmel – 16. alkalommal megszervezett kiállítás közönsége október 4-étől egy hónapig át láthatott a marosvásárhelyi Deus Providebit Tanulmányi Ház előterében.

Nagy Székely Ildikó

Amikor az idei tárlat néhány résztvevőjével a mindennapi korlátokat feledtető színek, formák, inspirációk erejéről beszélgettem, a munkák egy része már új otthonra talált, a többi pedig hazatért alkotójához. Találkoztunk Csata Éva, az egyesület ügyvezető igazgatója hozta tető alá, aki – mielőtt a műzsával való személyes együttlétekből felvilágosít volna egy töredék – a több mint másfél évtizede született kezdeményezés lényegét foglalta össze.

– Az első perctől az volt a cél, hogy a fogyatékkal élőknek hangot adjunk, egy lehetőséget, egy felületet mind a virtuális, mind a fizikai térben, ahol bemutatathatják a munkáikat. Minden évben 8-10 alkotó szokott válaszolni a felhívásunkra. Tavalyig a fotókat is szeretettel fogadtuk, idén azonban nem jelentkeztek fotóművészek, így az előző években kapott fényképeket állítottuk ki. A Rejtett gyöngyszemek ki-

Nagy Elek Miklós alkotása

állítás öt éve kapcsolódik össze egy online alkotói táborral, aminek az a lényege, hogy két-három hónappal a tárlatnyitói előtt arra biztatjuk a képzőművészetben magukat otthon érzőket, hogy egy megadott vagy szabadon választott téma alapján kezdjenek el dolgozni, és lépjenek meg új munkákkal az arra kíváncsiakat. Az idei egy hónapos tárlat résztvevőinek kedvenc művét az őszi bálunkon, egy marosvásárhelyi vendéglőben is kiállítottuk a kézművescsoportunk munkáival együtt.

A tárlat résztvevői egy 300 lejes ajándékutalványt kaptak – tudtuk meg Csata Évától –, amiből az alkotómunkához szükséges alapanyagokat vásárolhattak. A Marosszentkirályon élő Kelemen Attila festéket, a marosvásárhelyi Nagy Elek Miklós rámákat szerzett be a jutalomösszegekből – derült ki a beszélgetésen, amelyen mindkét művész jelen volt. Az együttléthez kicsivel később a szintén vásárhelyi Nagy Krisztina is csatlakozott. Rajtuk kívül a legszívesebben grafikákat készítő marosvásárhelyi Bükkösi Rózsa, a tárlaton első alkalommal részt vevő, elsődleges önkifejezési formájának a rajzolás és a festészetet érző székelyudvarhelyi Farkas Zsuzsanna, valamint a tájak és színek közötti összhangot kereső Fehér Árpád is szemnek, szívnek tetsző munkákkal gazdagította a kiállítást.

Viharfelhős tájak igézete

Elsőként a Rejtett gyöngyszemek seregszemléjéről egy évben sem hiányzó Kelemen Attila mesélt arról, hogyan talált rá a képzőművész.

– Gyerekkorom óta szeretek rajzolgatni, huszonévesen agyagszobrocskákat kezdtem készíteni, majd

Kelemen Attila, Csata Éva és Nagy Elek Miklós (balról jobbra)

a kerámiazás varázsa is magával ragadott. Teljesen kiléptem a komfortzónámból, éjszakákat őriztem az égetőkemencét. A későbbiekben újra visszatértem a rajzhoz és a festészethez. Az idei kiállításra négy munkát hoztam. Nagy szerelmese vagyok a tavaknak, vízpartoknak, kirándulásokon is lenyűgöz minden forrás, patak. Alkotás közben a kontrasztokat szeretem, például a hajnali fényt, amibe a csillagokat, a holdat és a napot is bele lehet lopni. De a természet minden megnyilvánulási formája, a mező, a rét, a hegyvidék is megihlet, ahogy a tenger is. Egy ilyen régebbi élményből született ez a vihar közeledtét sejtető kép – mutatta Attila kerekesszékéből a szépséges alkotást, majd azt is elárulta, hogy az újabb munkái közül a szintén erős színvilágú vadvirágos mező a kedvence.

– Milyen gyakran szoktál rajzolni, festeni, van-e ebben valamilyen rendszeresség? – kérdeztem a szentkirályi alkotót.

– Az egyetlen rendszer az, amikor a Rejtett gyöngyszemek tárlatra készülök, de amúgy ez teljesen hangulat- és társaságfüggő. Évente el szoktam „lőgni” a mezőbergenyei alkotótáborba, ott mindig születnek

új alkotásaim. Van olyan képem, ami két óra alatt készült el, és olyan is, ami két hetet is igénybe vett. Mindig azokat találok jobbnak, amelyek hamar meglesznek.

Az eredmény sokszor meglepetés

A szintén mozgássérült Nagy Krisztina – Attilához hasonlóan – kiskorától rajzol és fest, de komolyabban a középiskola elvégzése után, magántanára, Szilágyi László biztatására adta át magát az alkotómunkának, a portrékészítést is az említett oktatótól tanulta meg.

– Sokáig grafikákban fejeztem ki az érzéseim, gondolataim, színesebb pár éve szerettem meg alkotni. Az idei tárlatra a számomra legkedvesebb évszakot megjelenítő kompozíciókkal jelentkeztem, kedvenc alkotásomon ünnepi színekbe öltözött őszi falevelek láthatók – tudtam meg Krisztinától, aki a későbbiekben arról is mesélt, hogy amikor nekifog egy festménynek, rendszerint nem tudja, mi lesz belőle, és a végeredmény sokszor őt is meglepi.

– Abba hagyni is tudni kell, hiszen van egy pont, amikor egy

újabb ecsetvonás az egész munkát elronthatja – tette hozzá a mosolygós, fiatal alkotó.

A törött fényő tanítása

– Egy művet csak abbahagyni lehet, befejezni nem – jegyezte meg a 80. életévében járó, hallás- és látássérült Nagy Elek Miklós, Ipó László néhai festőművész felfedezettje, aki évekig részt vett a Rejtett gyöngyszemek kiállításán, majd egy megszakítás következett, idén azonban – annak ellenére, hogy műveinek zöme Székelykeresztúron van kiállítva – újra benevezett a tárlatra.

Egyedi, apró felületre, például gyümölcsmagba faragott portréi mellett több képet is hozott a kiállításra. A kedvence a törött fényő, amelynek üzenetét így foglalta össze:

– Ha eltörik a gerince, letörik egy vihar folytán a csúcsa, nem pusztul el, hanem az oldalágakból újabb csúcsot képez, feltörekszik az ég felé.

Nagy Elek Miklós találkozásunkor az élettörténetét is megosztotta velem. A mögötte lévő nem mindennapi utat következő Hétköznapi történeti rovattunkból olvasóink is megismerhetik.

Táskadivat hideg napokra

Miután már tudjuk, hogy milyen lábbelik divatosak az elkövetkező hideg napokon, vegyük számba, hogy milyen táskát viseljenek azok, akik követni akarják a divatot.

Casoni Szálasi Ibolya

Ha a nagy divatházak bemutatóit követjük, meglepetéssel látjuk, hogy az új darabok nem másak, mint a múltbeli fazonok és a modern, újragondolt változatok keverékei.

Ilyenek például a szőrméből készült bevásárlótáskák, a láncos borítéktáskák és a kulcstartós táskák is. Az első helyen a SZŐRMETÁSKÁK állnak, ugyanis a legnagyobb divatházak kifutóin mint Versace, Chanel, Saint Laurent, ez a változat jelent meg a leggyakrabban.

A műszőrméből készült táskák mellett a szőrmével díszített, valamint a puha párnára emlékeztető változatok is divatosak. Ezek elegáns ceruzaszoknyákkal, ruhákkal, valamint magas sarkú csizmával találunk, az „office szirén” stílus jegyében.

A második helyen a ROJTOS TÁSKÁK állnak. A vadnyugati stílus jegyében nemcsak rojtok, hanem cowboy stílusú bojtok is díszíthetnek mind szarvasbőr táskákat, mind ruhákat és cipőket, Isabel Marant szellemében. Valentino pél-

dál szabályos, fényes rojtokkal díszített lakkozott kézitáskákat ajánl.

A harmadik nagy idei trend a KULCSTARTÓS TÁSKA, ami azt jelenti, hogy a kulcstartót nemcsak eredeti rendeltetésére használják, hanem az oldaltáskák és bevásárlótáskák díszítőelemeként is, és egyszerre többet is tesznek belőle egy táskára. Emellett felvarrókat is tesznek a táskákra, mint a hamis almát, láncokat, bojtokat stb., és mindezek előtt a tamagocsi (ami japánul tojásórát jelent, és nem más, mint egy hordozható digitális kisállat-szimulátor, ami tulajdonképpen egy, a '90-es évek vintage játék újragondolt változata, és már okostelefonról is irányítható). Ha már a kulcstartós táskáknál tartunk, nézzük meg, milyen formái lehetnek ezeknek. Az egyik, legklasszikusabb a Jane Birkin-stílusú, melyet az azonos nevű francia mozihíresség után neveztek el, aki gyöngyökkel, karkötőkkel, medállokkal, kulcsokkal díszítette táskáit, innen ered a Birkin-táska fogalma. Azt is mondhatnánk, hogy ez volt az első „kulcstartós táskák”.

Idén a divatbemutatókon a kifu-

tókon már az év elején láthatók voltak a különböző kiegészítőkkal, kulcstartókkal díszített táskák. A „táskadízsek” nagyon változatosak, és néhol egészen extrém méretű darabokat is látni lehetett – mint például a Coachnál mint eredeti kávéscsészék, életnagyságú műanyag almák, vagy akár az Eiffeltornyot ábrázoló szobrocska. Más divatházak diszkrét, kifinomult, már-már minimalista kulcstartókkal díszítették elegáns táskáikat, golyókkal, bojtokkal, finom zsinórokkal, a Fendi divatház szellemében.

Egy másik irányzat a táskadízítésben az úgynevezett influencers kulcstartós táskák, ennél látunk pluszállatokat is. Aki nem kedveli a kirívó díszítést, válasszon elegáns, minimalista ezüst vagy arany kulcstartókat, Leonie

Hanne és Greece Ghanem influencers szellemében. Ez a furcsa divatújdonság – táskák egyéniesítésének formájában – lehetővé teszi az önkifejezést.

A negyedik hely a LÁNCOS TÁSKÁKÉ, ami nem divatújdonság, több szezon után még mindig a topon vannak, ezúttal más méretben és másképp alkalmazva a táskákban a láncokat. Bár a Chanel, a Bottega Ve-

neta darabjai vannak az élen, a legfigyelemreméltóbb a Stella McCartney által bemutatott, puha szövetből készült, vastag láncsal körülvett táska.

Az ötödik helyen lévő BORDÓ TÁSKÁK az őszi-téli szezon fő divatszínében készülnek. Ez a szín tehát nemcsak a ruházat, hanem a kiegészítők között is nagyon elterjedt. Ideális lehet egy ilyen színű kiegészítő, táska a monokróm

alapszínekből kiállított ruházat esetén, de total look (teljesen bordó színű öltözet) esetén is. Gucci például feltűnő késsel kombinálja a bordót.

A TÉGLALAP alakú táskák a hatodik helyre kerültek, és mind nagy utazótáskák, mind kis handbagek (kézitáskák) formájában jelen vannak.

Utolsó helyen említsük meg a funkcionalitás jegyében született ZSEBES táskákat. Ilyen a Chanel steppelt, láncos táskája, melynek minden oldalán zsebek vannak, a Dior zsebes és sportos, állítható pánttal ellátott táskái, athleisure stílusban (melyek funkcionálisak és divatosak is egyszerre), hogy csak egy párat említsünk.

Az asztrológus gondolatai

Tóth Sándor

Idén november 21-től december 21-ig tartózkodik a Nap a Nyilas jegyében. Mifelénk őszi van, bár a legtöbb ember decembertől számítja a telet, főleg akkor, ha beköszönt a hó és a fagy. Sokakat nem vigasztal, hogy csillagászati, kozmikus szempontból „még csak” őszi van. Ez idáig nekem sem jutott eszembe, hogy Mikulás, a keresztény világ Szent Miklósa tulajdonképpen ősszel érkezik.

A Nyilas többek között a hit, az erkölcs és a politika analógiáit hordozza. Ide tartozik még minden olyan, ami csodálatos, kiváló, fennkölt, emelkedett, magasztos. A hit akkor is ránk van bízva a XXI. században, ha valaki beleszúrt egy vallásba. A hitrendszerünk talán a legfontosabb, melyet a tapasztalataink, megéléseink, életeseiményeink csiszolnak, políroznak, igazítanak, alakítanak és formába öntenek. Igazság szerint olyat nem túl jó megtenni, amiben nem hiszünk, mert a kényszeres, izzadságszagú cselekedeteink minőségileg többnyire silányok, értéktelenek. A hit valaminek vagy valakinek a teljes elfogadása. Mert vagy hiszek, vagy nem. A kicsit hiszek mellé odalopakodik a remény, de a mostohatestvére, a kétség is. A hit nem igényli a bizonyítást. Mint ahogy a tudás sem. Mert amit tudok, az számomra evidencia. A tudás, az biztos tudás, a bizonytalan tudás, a kétség a nem tudás.

Az erkölcs olyan szélsőségesen változott manapság, hogy nehéz

lenne egy általános szabályrendszert kialakítani. Arról nem is beszélve, hogy ahány nép, nemzet, társadalom, állam, annyiféle az erkölcsi norma vagy éppen dogma. A generációk változása többnyire lazított azon a nézeten, hogy éppen mi az, ami illik és mi az, ami nem, mi az, ami megbotránkoztat. Van egy társadalmi erkölcs, mely szerint ezt vagy azt – bár nem törvénytelen – mégsem illendő elkövetni, mert megszegi azokat a bizonyos íratlan szabályokat. Ítélni nem szép dolog, ezt már Jézus tanításai óta tudjuk, de néha elég nehéz ezt betartani. Ez azért van, mert mindenki ott van a Jupiter, a főbíró, aki hajlamos ítéletet hirdetni mások fölött. Könnyebb bárkit megítélni, kritizálni, véleményezni és kategorizálni, mint önmagunkat. Az pedig még könnyebb, ha ítélethozatalunk előtt azt érezzük, hogy ezt mások is ugyanúgy gondolják. Lásd Jézus esetét a bűnös asszonnyal, amikor egy jól irányzott igazsággal letették a követ a „megkövezők”. „Az vessen rá az első követ, aki nem vétkezett.” És kedves barátaim, ha őszinték vagyunk, akkor ezáltal már ki is fogyott az üzemanyagunk a bírálati tartályunkból. Mi is vétkezünk, mi is tévedünk. Ki többet, ki kevesebbet. Tehát, ha ezek után Önök ítélnének valaki fölött, akkor lesütött szemmel hagyják el a terepet, vagy kérjenek bocsánatot attól, aki ellen vétkeztek. Aki másokat legyőz, erős. Aki önmagát, az hős.

A politika is belopózott és ott settenkedik az életünkben. Jó, ha nem vesszük azért olyan halálos

komolyan ezt a témát. A kivétel erősíti a szabályt, de a legtöbb politikai nem tartja be azt, amit ígér, a választók pedig csalódnak. És akkor miért vennék mi őket komolyan? Most újra megválasztotta Amerika Trump elnököt, és nagy az elvárás a világban. Vigyázat! Ugyanis az elvárások természetében jócskán benne van a csalódás lehetősége. Sajnos ilyen ezeknek a genetikai kódja. Mármost az elvárásoknak. Voltam olyan kíváncsi, hogy az elnök beszédeinek egy részét meghallgattam. Ha ígéreteinek töredékét beváltja, akkor felsejlik előttünk egy békés, átalakuló, többpólusú világrend, aminek akár a nyertesei is lehetünk. De mit is szeretnénk? Nyugalmat, biztonságot, békét, valódi szabadságot. Persze ugyanakkor pontosan tudjuk azt is, hogy ehhez az embereknek hozzá kell tenni a magukét. A belső béke külső békét generál. A belső biztonság, ami hitünk biztonságát feltételezi, kiterjed a külvilágra is. A szabadság, a szuverenitás is rólunk szól. Felismerjük-e, hogy meddig tart a szabadság? Hol van a határ? És ezt meg tudjuk-e „határ”-ozni? Mert, ha nem ismerjük fel a korlátainkat, a szabadság szétveri mindazt, amire ott belül igazából szükségünk van. „Ember, küzdj és bízva bízzál!”, hogy Madáchot idézzük. A Jóisten pedig derűsen mosolyog.

Vigyázzanak magukra és egymásra!

Véleményeiket, gondolataikat megírhatják az asztros@yahoo.com e-mail-címre.

Ölelj meg egy koraszülöttet!

Ezzel a címmel szervezett tevékenységgel ünnepelték meg november 17-én az idő előtt kis súllyal világra jött csecsemők világnapját az ország tíz szülészeti klinikáján (Bukarestben, Nagyváradon, Jászvásáron, Marosvásárhelyen és Kolozsváron). A rendezvényeket a koraszülöttek romániai egyesülete (ARNIS) támogatta. A Marosvásárhelyi Megyei Sürgősségi Klinikai Kórház koraszülöttsztyán idő előtt világra jött, hosszú kórházi ellátásra szoruló, életükért küzdő csecsemők édesanyjának munkaműhelyeket szerveztek, ahol elkészíthették kisgyermekük első játékszerét, egy inkubátorbabát. A fertőtlenítesen átesett baba szerepe az, hogy a koraszülött csecsemő társa legyen, segítse könnyebben átesni a sokszor fájdalmas orvosi beavatkozásokon, amelyek a túlélését biztosíthatják.

Országos viszonylatban 2022-ben 153.397 újszülött közül 16.053 a terhesség 21. és 31. hete között világra jött koraszülött kisbaba volt – derült ki az Eurostat utolsó jelentéséből. A koraszülöttek közül háromnak 500 grammnál kisebb volt a súlya. Romániában a világra jövő csecsemők tíz százaléka születik idő előtt, ami eléggé rossz arány.

A koraszülötteket ellátó intenzív osztályok személyzetének gyakran sikerül a lehetetlent is megtennie, hogy megmentsse a koraszülött csecsemőket. A megyei sürgősségi kórház koraszülött- és intenzív koraszülöttsztyának több szakte-

terület felölélő csapata nagy tapasztalattal, elszántan, empátiával harcol minden kis életért rendkívüli esetekben is. Véleményük szerint minden élet számít, ezért megéri minden koraszülött megmentéséért küzdeni, bármilyen kis súllyal is jön a világra. „Reménykedünk, hogy tapasztalataink és ismereteink birtokában továbbra is sikerül minél több koraszülöttet megmenteni, jó életminőséget biztosítva számunkra és családjuknak is.” Reménykednek abban is, hogy az új intenzív terápiás koraszülöttsztyál segíteni tud minden kritikus helyzetben lévő csecsemőn, biztosítva számukra az élethez való esélyt – nyilatkozta *Manuela Cucerea* docens, a koraszülötteket ellátó klinikai részleg vezetője.

2023-ban az említett klinikán 256 koraszülöttet gondoztak, akik közül 66 a terhesség 32. hete előtt jött világra. 2024 első kilenc hónapjában az e csoportba tartozó koraszülöttek száma 54 volt.

	1.	ITT, LENT (NÉP.)	OROSZ NŐ NÉV	SKÓT FÉRFI-SZOKNYA NÉMET AUTÓJEL	A GALLIUM VEGYJELE	SZINTÉN NE GÖRÖG BETŰ	AZ EGYIK SZÖG-FÜGGVÉNY	SZERTE BŰTOR LEHET ILYEN	FRANCIA SZEMÉLY-NÉVMÁS	ÁTALAKULÁSRA UTALÓ ELŐTAG	ELŐD ... SVEVO (OLASZ ÍRÓ)	TÉRBELI ALAK	SALÁTA, LATIN SÓ NÉLKÜLI	MEJNETEK (LATIN)
Egy ismeretlen szerzőtől származó tanácsot idézünk a rejtvény fősoraiban.	M													O
OROSZ HELYESLÉS				... VEGAS (NEVADAI VÁROS) FÉLSZEG!		BÍRÓI DÖNTÉS VOLT (LATIN)					TÖRTÉNELMI KÖZNEV FILOZÓFUS (IMMANUEL)			
TÁPLÁL DOLGOZIK A RUHA-KÉSZÍTŐ					CSILLAGÁSZATI TETŐPONT CSOMAGOL				HASZNÁLATI DIJ ÁLLAT- CSAPAT				KILO (RÖV.) KÖNYVET MEGJELÉNTETŐ	
2. K		BUDAPEST RÉSZE	GUMITÖMLŐ A SZIVÁRVÁNYBAN 7 VAN	SZÍNESEDIK AZ ARCA ERDŐVIDÉKI VÁROS				HARAPÁSNYI ÉTEL HAL FEJE ÉS FARKAI					FÉLKÉSZI ELŐTAG: KICSI	
MIND				A BÁRIUM VEGYJELE KÖLTŐI		AZ ARZÉN VEGYJELE RÓMAI KETTŐ		HEKTÁR (RÖV.) VÁLYÚ		CIN CSECSEMŐ-SÍRÁS		ILYEN AZ OGAM ÍRÁS KÖLTŐI SÓHAJ		
NEM SZOROS								GYORSAN PÁROLGÓ A DUMA LÉNYEGE!			A FÖLD TETEJE MARSHALL-SZK. RÉSZE			
KISCSIRKE				VÉNA VAN ILYEN SZLOVÁK FOLYÓ (ÁRVA)				KÖZELKEDÉSI PÁLYA SÉMI NÉP		ÁRTALOM FÁBA VÉS		FOLYÓN ÁT ÍVEL RÁMA		RIGA LAKÓJA
... MARINO (TÖRPE-ÁLLAM)						BÁRÁGANI TÓ RÓMAI 501					BERAKÓ! FRANCIA ARANY		FOCI-CSEMEGE ARRAFELE!	
KÖD-CSEPPKE! IZOMKÓTÓ			GYÁSZOL JÓJJ, GYERE (RÉG., IROD.)		DOKTOR (RÖV.) MAGYAR ÍRÓ (SÁNDOR)		ÁLLÓVÍZ LATIN TAGADÁS		SPANYOL KÖLTŐ (BLAS DE) HEVÉNY					EGYEI LOP
		... MÓR (ÍRÓ) TESZ FÖLÉ			HASADÓ (JÉG) DÜH				NAGYTESTŰ PAPANAGY TALJÁN				LATIN ÉS ANTIK	
ÉSZAKI VÁLTÓPÉNZ			SAV-CSEPPKE! RANGJELZŐ ELŐTAG	FELTÉVE SZÓLÓ-TÁMASZ		... DEREK (SZÍNESZÓ) ÉSZAKI FÉRFINEV		INDÍTÉK IPARI TANULÓ		KICSINYÍTÓ KÉPZŐ GYÜRETTLEN FELÜLETŰ		FOGARAS FOLYÓJA SZÁNTÓ-ESZKÖZ		
JAPÁN RÉGI FŐVÁROSA			GÁTBA ÜTKÖZŐ ÉPÜLET-SZÁRNY			KAIRÓ FOLYÓJA ... WALLACH (SZÍNESZ)					KUGLI ÖV			NEHÉZ MINT ... (SZOLÁS)
EURÓPA-KUPA (RÖV.)			SZOLMIZÁCIÓS HANG ÜRES SÍR!		AZ AARE FR. NEVE HIDROXIL-GYÖK (SZIMB)		TERMÉSZETES ÁLLAPOTÚ SZINTÉN					FIAM KERESZTAPJA TOLD A SZÉLEINI!		
ANGOL ASSZONY (RÖV.)			HUSZÁRPARANCS ÉJFÉLIG!			MÁS NÉVEN JEMENI AUTÓJEL				SZÁZ-CENTIS NÉVELŐ				
L.N.J.	V												ENSZ MUNKAÜGYI SZERVEZET	

November 14-i rejtvényünk megfejtése: **Ha mindenkit ki akarsz elégíteni, soha senkit sem elégítesz ki.**

Közösségi terveket támogatnak Szovátán

A Jobb Jövőt a Közösségekben Alap program kezdeményezése olyan intézkedés, amellyel a Lidl Románia és a Romániai Közösségi Alapítványok Szövetsége (FFCR) hosszú távú, helyi hatással bíró, a közösség valós igényeire válaszoló, releváns tevékenységeket kíván támogatni, az idén ötödik alkalommal. Az ez évi program az ország öt közösségében zajlik, amelyből egyik település Szovátán. A megyénkben a projektet a Marosszéki Közösségi Alapítvány irányítja.

Gligró Róbert László

A májusban meghirdetett nyilvános pályázati felhívásra kilenc olyan civil szervezet nyújtott be támogatási kérelmet, amelyek oktatással kapcsolatos programjaikkal új horizontokat terveztek nyitni a helyi közösség számára, ebből négy projektet bíráltak el pozitívan a támogatásra, egyet pedig a Marosszéki Közösségi Alapítvány tett melléjük. Megvalósításuk szeptemberben kezdődött, és jövő februárig zajlik.

Visszatartják a mesterséget

A szovátai Bernády Közművelődési Egylet *A nonformális oktatás kézműves tevékenységek által* című projektjét a Szovátai Népi Játsszóház mint az egylet tagszervezete valószínűsíti meg. Ez a projekt a fazekas-mesterség elsajátítását, a hagyományos népi mesterség visszatartását tűzte ki célul pedagógusok, gyerekek, fiatalok számára, illetve a megfelelő eszközök beszerzését, egy fazekasműhely létrehozását, berendezését. A szükséges eszközök (korongozógépek, megmunkáláshoz szükséges eszközök, elektromos kerámiaégető kemence, fagyóanyagok) beszerzését követően már szerveztek egy szakmai képzést pedagógusok számára, akik megismerkedhettek a kézműves-technikával, hogy a továbbiakban a tanulatokat átadhassák a gyerekeknek, érdeklődőknek. Az október végi, *Szász Judit* kézműves vezette képzés betekintést nyújtott a megmunkálási folyamat nem egyszerű fortélyaiiba, amelynek során egyedi alkotások, kisebb kerámiaedények készültek. A pedagógusok képzését

követően már egy gyerekfoglalkozásra is sor került, a Játsszóház önkéntes pedagógusai pedig további kézműves tevékenységeket terveznek a gyerekek számára, hogy ők is megélhessék az alkotás örömeit.

A projekt értéke 50 ezer lej, célcsoportja 15-20 helyi pedagógus és 150 diák, érdeklődő, a megvalósításban partner a helyi S. Illyés Lajos Általános Iskola.

Elkezdődtek a munkálatok

Az Educatio S.I.L. Egyesület az S. Illyés Lajos Általános Iskolával együttműködve és annak keretében valószínűsíti meg a *Fenntartható bioiskola* projektet, amely a fenntarthatóság elvét alkalmazza egy üvegházi és komposztálási terület kialakításával, valamint diákoknak szóló műhelyek szervezésével. A projekt megismerteti a résztvevőket a szerves hulladékok fontosságával és azzal a folyamattal, amelynek során ezek értékes erőforrássá válnak az iskola üvegházában termesztett növények és fák számára. A diákok elsajátíthatják a fenntartható mezőgazdasággal és az egészséges étkezési szokásokkal kapcsolatos ismereteket, amelyek az ökológiai kertészkedés elvein alapulnak, és egy önálló rendszer fejlesztésére irányulnak. A növénytermesztés hozzájárul ahhoz, hogy a résztvevők mélyebben megértsék az élelmiszer-termelés és a fenntartható agro-ökológiai rendszerek kezelését.

Az 50 ezer lej értékű projekt 300 diák és 30 fős személyzet bevonásával valósul meg. Ennek keretében már felépült egy kis üvegház, amelyben a termesztés folyik majd, mellette pedig napelemeket szerel-

Visszatartják a korongozás népi mesterségét a szovátaiaknak

Fotó: Szovátai Népi Játsszóház

tek fel, amelyek segítségével elektromos áram termelődik, hogy az üvegházat a hideg hónapokban is hasznosítani lehessen. Bevezették a vizet és az áramot, kialakították a magasságysokot, a polcrendszer, a munkafelületet, illetve beszerezték a komposztálóládát, a kerti szerszámokat. A megfelelő termőtalaj előállítás után kezdődhet a biokertészkedés az alternatív „tanteremben”. A projekt sikeres szakmai megvalósításában a Greengoal Solar Kft. a szervezet partnere.

Digitális térképen a fák

A Pando Egyesület 75 helyi általános és középiskolás diák számára valószínűsíti meg a *Sovata Smart Green* projektet, amelynek célja, hogy a fiatalok is részt vállaljanak a helyi fák vizsgálatában és védelmében a digitális technológia alkalmazásával. A célcsoport öt műhelymunka révén helyi fafajtaikat ismer meg, megtanulja azok hasznosságát és az egészséges városi környezetben betöltött szerepét. A fiatalok mobiltelefonos alkalmazás révén gyűjtenek

adatokat kétszáz helyi fáról, és elkészül a városi fák digitális térképe. Az első tevékenységeket nagy érdeklődéssel fogadták a diákok. A projekt értéke 48.220 lej.

Sportolási lehetőséget biztosítanak

Az Olimpikus Sportklub Egyesület a *Mozgással az egészségért* nevű projektjével legkevesebb 800 szovátai diáknak, felnőttek és fogyatékos személynek szeretne lehetőséget biztosítani a szabadidő sportolásra, emellett nem formális oktatás keretében a sportolás és táplálkozás témakörében tartanak értekezletet. Az 50 ezer lej értékű projekt keretében egy szabadidő pályát alakítanak ki, ahol különböző sportokat (labdarúgás, aerobic, kangoos, zumba, modern táncok) lehet gyakorolni, de kineoterapeutákká és táplálkozási szakemberekkel is szerveznek beszélgetéseket. A projekt ezáltal hozzájárul a résztvevők holisztikus fejlődéséhez, integrálva a testi egészséget és az oktatást. Partnerei

a helyi önkormányzat és különböző támogatók.

Biztosabb környezetet a fiataloknak

A négy fentebbi projekt mellé a Marosszéki Közösségi Alapítvány még „hozott” egyet. Úgy látják, hogy gyorsan javítani kell a fiatalok biztonságán, megelőzve a közúti baleseteket, az iskolai és kibernetikai zaklatást, a függőségeket úgyszintén, mivel ezek nemcsak a fiatalok, hanem az egész közösség jólétét veszélyeztetik.

A 45 ezer lej értékű, *Oktatás a biztonságért (EduSig)* nevű projekt révén 484 helyi általános és középiskolás diák részesülhet kerékpáros közlekedésbiztonsági oktatásban, szakemberek segítségével műhelymunkák keretében pedig a függőségek és zaklatások megelőzéséről értekeznek, a szülőket és tanárokat egy tudatosítási kampányba vonják be. A projekt szakmai partnerei a Szekler Teker és a Philothea Klub egyesületek, a Bonus Pastor Alapítvány, valamint érintett helyi közintézmények.

Szolvától a kényszermunkások emléknapiáig

Dr. Ábrám Zoltán

Úgy érzem, nemcsak Kárpátalján, hanem a másutt élő magyarok körében is szent kötelesség megemlékezni a nyolcvan évvel ezelőtti, 1944 novemberében történtekről, aminek következtében a kárpátaljai magyarság nemzetiségi hovatarozása okán ártatlan áldozata lett az elnyomásnak. Az 1944. november 12-én keltezett 0036-os számú határozat, katonai parancs értelmében 1944. november 14–16. között a katonai parancsnokok nyilvántartásba vették mindazokat, akik a német és a magyar hadseregben szolgáltak. Együttal értesítették őket, hogy november 18-án kötelesek jelentkezni egy ideiglenes, háromnapos munkára (málenkij robot). A parancsban megfogalmazott kényszer, a világháborús szenvedéseknek véget vető „felszabadító” erőkre vetett kezdeti részleges bizalom, a jól álcázott félrevezetés miatt alacsony volt az ellenállás, sokan önként jelentkeztek, hogy vegyenek részt a romeltakarításban, a valóban szükségesnek ítélt munkálatokban. Az önként jelentkezőket vagy az erőszakkal összefogdosottakat, a hadköteles aktív férfiakat, polgári személyeket, sőt az előírt létszám teljesítése végett meg nőket is, menetoszlopokban a hadifoglyok számára létesített lágerrekbe hurcolták. A valóságban a szovjet fegyveres szervek kényszermunkára gyűjtötték össze az embereket, ami áthallása alapján málen-

kij robot (kis munka) néven került a magyarság köztudatába, mivel csupán néhány napos munkával hittegették őket. Ekkor jött létre Szolván a legismertebb és legnagyobb, 2. sz. gyűjtőtábor, ahol 15–20 ezer embert helyeztek el, mielőtt a Szovjetunió távoli kényszermunkatáborraiba küldték őket. A szolvai internáltak körében igen magas volt a halandóság az alultápláltság és a hiányos higiénés viszonyok, járványok miatt.

A kárpátaljai magyarság számára az elhurcoltatás egyúttal etnikai tisztogatást jelentett, és előkészítette a terület Szovjetunióhoz való csatlakozását. A szovjet polgárok jelentős részének kényszerű távolmaradása vagy megfélemlítése, a helyi magyar vezetők politikai meghurcolása nagyban elősegítette a szovjet célok megvalósítását. A történészek szerint Kárpátaljáról mintegy negyvenezer magyart vittek el málenkij robotra, többségüket a szolvai gyűjtőtáborból. A GULAG-GUPVI táborok egyszerre szolgálták az ingenyes munkaerő biztosítását a szocializmus építéséhez, valamint a politikailag megbízhatatlan elemek semlegesítését, átnevelését. A szovjet hadifogságba, majd kényszermunkára került meghurcoltakról, különösen a málenkij robot áldozatairól nem lehetett beszélni a kommunizmus évtizedeiben. Csak a rendszerváltás után jött el az idő megemlékezni a

világtörténelem eme szomorú fejzetére. 1994. november 27-én került sor a Szolvai Emlékpark és azon belül a Siratófal avatónapjára, majd tíz évvel később a falra felszerelt 120 magyarlakta település emléktábláinak – a táblákon több mint 5500 mártír neve – felavatására. A kegyeleti emlékhely az 1944/45-ben felállított szovjet láger temetőjének helyén található, ahol internált magyar és német honvédek és civilek nyugszanak.

Miközben a szolvai gyűjtőtáborban elpusztult vagy onnan szovjet kényszermunkatáborokba küldött áldozatokról emlékezünk meg, a magyar lakosságnak és bárhol élő bármely nemzetiségűek kényszermunkára kényszerítésének is emléket állítunk. A szovjet kényszermunkatáborokban több millió külföldi fordult meg. Legnagyobb számban japánok, németek és magyarok, de rajtuk kívül lengyelek, románok és még számos, hús-egynéhány nemzet tagjai. A Szovjetunió a Közép-Európa felett aratott katonai győzelmét arra használta fel, hogy a legyőzött népek lakosságát tömegesen rab-szolgamunkára hurcolja, majd később politikai befolyása miatt hallgatásra kényszerítse. A győztes hatalmak bűnös hallgatása mellett a kényszermunkások a szocializmust építették. Általános gyakorlat szerint a szovjet haderő bárkit bárhol és bármikor közmunkára,

annak ígérete helyett pedig kényszermunkára hurcolhatott. A gyanútlan emberek néhány napos „kis munka” helyett néhány éves rab-szolgamunkára kerültek, kegyetlen körülmények közé.

Pontosan nem lehet meghatározni sem az ártatlanul elhurcoltak, sem az elpusztult áldozatok számát. Az állandó éhezés, a kegyetlen munkakörülmények, a túlszűfoltóság, télen a kegyetlen hideg megzúzta a munkatáborok lakóit. A szovjet és a német állampolgárok után a kényszermunkatáborok legtöbb áldozata magyar volt, mintegy kétezer munkatáborban szóródtak szét. Átlagosan egyharmaduk sohasem szabadult ki, nem élte túl a viszontagságokat; már a gyűjtőtáborokban, kiutazás közben vagy a kényszermunka során vesztette életét. Többségük jeltelenül és névtelenül szerepel, kisebb részük a szovjet nyilvántartásokba kerülve, máig feltáratlan tömegsírokban elhantolva. Ma már ki lehet és ki kell mondani: mintegy háromszázezer magyar meghurcolt halt meg a Szovjetunió légereiben, öszszességében többen, mint a második világháború harcterein.

Az elmúlt évtizedben jelentős lépések történtek térségünkben, hogy méltóképpen emlékezhesünk a Szovjetunióba ártatlanul elhurcoltakról. Az Európai Unió 2011-ben augusztus 23-át a totalitárius diktatúrák (kommunizmus és faszizmus) áldozatainak európai emléknapijává

nyilvánította, és érdekelt tagállamai számára lehetőséget nyújtott a megemlékezésre. A következő évben, 2012-ben november 25-ét a Szovjetunióba hurcolt magyar politikai rabok és kényszermunkások emléknapijává nevezte meg. A málenkij robot legfontosabb gyűjtőtáborától, a Szolvai Emlékparktól a kényszermunkások emléknapijáról való meg nem feledkezésig még számos emlékmű, visszaemlékezés, papíron és filmkockákon megelevenedő dokumentum bizonyítja, hogy az emlékezés új korszakát éljük.

Az egykori parancsokat kiadók és végrehajtók, a gyűjtőtáborok és lágerrek parancsnokai és őrei ma már aligha élnek. Az áldozatok hozzátartozóinak, a nemzetnek azonban szent kötelessége az emlékezés. Magyar és nem magyar áldozatokra, kiemelten a málenkij robot legközvetlenebb elszenderedőire, a kárpátaljai magyarokra. Akik hosszú évtizedeken át, a totalitárius diktatúra epicentrumához közelebb élve, „legbelülről” szenvedték el a kommunizmus szörnyű következményeit. Akik a legnehezebb és legválságosabb népesedési és gazdasági kríziseken estek át napjainkig. Akik két és fél éve saját túlélésükért küzdenek egy háborút viselő országban, orosz és ukrán között örlődve, a megtartott vagy elhagyott szülőföldért vért vagy könnyeket áztatva.

„Megfogyva bár, de törve nem, / Él nemzet e hazán.”

Érződött a vezetőedző hiánya

Bálint Zsombor

Érvényesítette esélyes státusát a marosvásárhelyi városi sportklub teremlabdarúgó-csapata a Bodzavásári Luceafărul otthonában, a bajnoki 10. fordulón játszott mérkőzésen. Nem ez volt azonban a marosvásárhelyi alakulat legjobb meccse, főleg a második félidőben érződött, hogy az eltűnt Cosmin Gherman vezetőedző nincs ott a kispadon, hogy rendet tegyen a gárda már-már szétesett játékában. Talán az ő hiánya volt az oka annak is, hogy nagyon gyorsan kigyűltek mindkét félidőben a csapathibák, az első félidőben a 17., a másodikban a 31. percben már tízméterest lőhetett a házigazda (mindkettő kimaradt), azonban két gólt is a hatos környékén megítélt szabadrúgásokból szerzett a Luceafărul.

Az első félidőben végig uralta a pályát a marosvásárhelyi együttes, bár támadásban néha hozhatott volna jobb döntéseket. Ebben a félidőben háromszor talált be, és egy ideig a véskapusos taktikát is gyakorolta, de láthatóan nem összpontosítottak eléggé a játékosok, így hamar lemondtak róla. Tifán gólja viszont külön említésre méltó: miután a kapu előterében diszkrétan lerántották, a földön fekvő kotorta négy méterről a hálóba.

A második félidőben azonban szét-

esett a CSM játéka, az egyéni nagyobb tudásnak köszönhetően ugyan most sem maradtak el a gólok, azonban a gyorsan kigyűlt öt csapathiba miatt szinte tíz percig nem mertek agresszívebben védekezni. Ezért kezdtek megjelenni a bodzavásári helyzetek és gólok is. Igaz, a marosvásárhelyi siker így sem forgott veszélyben egyetlen pillanatig sem.

A következő fordulón székelyföldi

rangadó lesz a Simon László Sportcsarnokban, hisz az FK Székelyudvarhely vasárnap 18 órától Marosvár hely vendége lesz. A Galac elleni jó meccs után a házigazdák valószínűleg ismét felszívják magukat, ám nagy hátrány, hogy Cosmin Gherman vezetőedző továbbra sem ülhet a kispadra, mert az előző fordulón kapott piros lap következtében háromfordulós eltűntést kapott.

Jegyzőkönyv

Teremlabdarúgó 1. liga, 10. forduló: Bodzavásári Luceafărul – Marosvásárhelyi CSM 4-8 (0-3).

Bodzavásár, Romeo Iamandi Sportcsarnok. Vezette: Liviu Chiță (Pitești), Bálint Attila (Székelyudvarhely). Tartalék: Péter József (Sepsiszentgyörgy). Ellenőr: Bogdan Ciolacu (Pitești).

Luceafărul: Marin – Danciu, Boabe, Iacob, Vărlan (Mălaia, Ignat, Ivan, Zătrean, Poterașu).

Marosvásárhely: Tatar (Săbăduș) – Covaci, Iszlai, Küsmödi, Pogăcean (Lăposi, Tifan, Barbócz, Nicola, Curticăpean, Butiurca, Chertes).

Gólszerzők: Danciu (27.), Iacob (32.), Ignat (38.), Zătrean (40), illetve Butiurca (6., 18.), Tifan (7.), Covaci (24.), Curticăpean (28.), Nicola (30.), Barbócz (38.), Küsmödi (39.).

Sárga lap: Danciu (9.), illetve Nicola (30.).

Eredményjelző

Teremlabdarúgó 1. liga, 10. forduló: Mausoleul Mărășești – Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC 3-3, FK Székelyudvarhely – Dévai West 7-0, Bodzavásári Luceafărul – Marosvásárhelyi CSM 4-8, Galaci United – Temesvári CFR 5-2.

Szoboszlai panenkás tizenegyese pontot ért a németek ellen

A magyar labdarúgó-válogatott 1-1-es döntetlent játszott kedden a Puskás Arénában a német csapattal a Nemzetek Ligája élvonalának utolsó fordulójában.

A találkozót kezdete előtt a Puskás Aréna telt házas közönsége Szalai Ádám pályaedzőt élte, aki három napja a hollandiai mérkőzés hetedik percében rosszul lett, emiatt negyedóraig állt a játék. A korábbi csapatkapitány ezúttal nem is ült le a kispadra. Éppen ezért a vendégek szakvezetője, Julian Nagelsmann a meccs előtt kollégájának, Marco Rossinak adta át azt a Szalai nevét viselő mezt, amelyet minden német játékos aláírt, a rajta szereplő üzenet pedig: Jobbulást!

Az első perctől kezdve nagy fölényben futballoztak a németek, sorra vezették a veszélyes és lendületes akciókat, de a magyar védelem állta a sarat, így a rivális nem tudott helyzetet kidolgozni. Támadásokra viszont már nem futotta Marco

Rossi szövetségi kapitány tanítványainak erejéből, a hazai csapat csak elvétve lépte át a felpályát. A magyarok negyedóra elteltével kiszabadultak a szorításból, így ekkor már eljutottak az ellenfél kapujáig, Nübelnek először a 23. percben akadt védenivalója, amikor Schäfer lövését hártotta. A szünet előtti 15 percben ismét a Nationalelf irányított, Henrichsnek volt egy veszélyes szabadrúgása, amely elkerülte a kaput, ezt leszámítva pedig rendre a magyar védők blokkolták a lövéseket, azaz Dibusznak – néhány beadást leszámítva – nem akadt dolga az egész első félidőben. Ezzel szemben Nübelnek újabb védekező volt Nagy Zsolt kiugrásakor, azaz hiába volt jóval többet a labda a németeknél, mégis a magyarok veszélyeztettek többet.

A második játékrész elején kissé kettészakadt a pálya, mindkét fél könnyedén jutott át a középpályán, így egymást követték a veszélyes

akciók, ennek nyomán Dibusz először az 50. percben védte a csereként beállt Gosens próbálkozását. Ebben a periódusban a magyar befejezések nem jutottak el a kapuig, miközben a németek gólt is szereztek, de Brandt lesen kapta a labdát. A vendégek a 61. percben végrehajtott hármas cserével olyan világlaszisokat küldtek a pályára, mint Musiala, Wirtz és Havertz, utóbbi szinte azonnal a bal kapufát találta el egy kapáslövésből. Ugyanakkor a magyar kontrák is hatékonyak maradtak, egy mintaszerű Sallai-Varga összjáték végén utóbbi ziccerét hatalmas bravúrral mentette szögletre Nübel, akinek aztán a Szoboszlai által kapura tekert sarokrúgásnál is észnél kellett lennie. Sokáig úgy tűnt, a meccset egy vendégsgólt után Nmecha dönti el, aki pályafutása során először volt eredményes címeres mezben: a 76. percben Wirtz bal oldali szögletét Schlotterbeck fejelte kapura közel-

ről, s bár Dibusz ezt lábbal még védte, a kipattanót egy méterről Nmecha a kapuba vágta (0-1). Csakhogy a hajrában a magyarok mindent megtektek az egyenlítésért, a törekvéseiket pedig az utolsó pillanatban siker koronázta: a 95. percben Kata kissé balról kétszer is egy védőbe lőtt, de másodjára az elforduló Koch kezét találta el, így a videobíró segítségével 11-est ítélt a játékvezető. Szoboszlai Panenkát

idézve a kapu közepébe pörgette a labdát, miközben a német kapus jobbra vetődött (1-1).

A magyar válogatott legközelebb márciusban a B divízió egyik második helyezette ellen lép pályára az osztályozón, amelynek első felvonása a nemzeti együttes ezredik hivatalos mérkőzése lesz. Az a pénteki sorsoláson derül ki, hogy Ausztria, Görögország, Ukrajna vagy Törökország lesz-e a riválisa.

Mesterméleg

* Marco Rossi (Magyarország): „Megérdemelt döntetlent értünk el a csoportelső németek ellen. Követtünk el hibákat, százalékosan talán többet is, mint szoktunk, főleg passzokban és egyszerű szituációkban, ennek ellenére úgy gondolom, rászolgáltunk erre az eredményre, mert sok helyzetet alakítottunk ki. Volt, amikor mélyen, volt, amikor közepesen védekezünk, sok párharcot vállaltunk, talán kicsit meg is leptük a németeket a váltakozó taktikákkal. Ellenfelünk is sokat kísérletezett, de csupa Bundesliga-játékosra tette mindezt. A Nationalelfben olyan világlaszitárok léptek pályára csereként, mint Florian Wirtz, Jamal Musiala és Kai Havertz, ennek fényében a magyar csapat különösen büszke lehet a teljesítményére és az eredményre is. Bár a meccsnek egyik fél számára sem volt tétje, mégis az látszott, hogy a németek pipák voltak az egyenlítés után.”

* Julian Nagelsmann (Németország): „Kifejezetten pozitív évet zárnunk, rendkívül jó csapatgység kovácsolódott, amelynek köszönhetően rég tapasztalt jó hangulat uralkodik a nemzeti együttesnél. A sok változtatás és a 7-0-s boszniai siker után ilyen meccsre lehetett számítani Budapesten. A döntetlen ellenére nem volt minden rossz, de a játékosokon érződött, hogy le akarták tudni ezt a mérkőzést. Egyáltalán nem tartom jogosnak a magyaroknak az utolsó pillanatban megítélt büntetőt, Koch ugyanis éppen húzta el a kezét, amikor a labda érte. Mégis megadták a 11-est! Megkérdeztem a bírótól, hogy látta-e a spanyolok elleni Eb-negyeddöntőnk, amelyen Marc Cucurella kezezése után nem kaptunk 11-est?”

Jegyzőkönyv

Nemzetek Ligája, A divízió, 3. csoport, 6. (utolsó) forduló: Magyarország – Németország 1-1 (0-0).

Budapest, Puskás Aréna, vezette: Duje Strukan (horvát).

Magyarország: Dibusz – Fiola, Orbán, Dárdai M. – Nego (65. Gera D.), Nikitscher (65. Kata), Schäfer, Nagy Zs. (82. Schön) – Szoboszlai, Sallai (82. Csoboth) – Varga B. (89. Gruber).

Németország: Nübel – Kimmich (46. Gosens), Koch, Schlotterbeck, Henrichs – Nmecha, Andrich – Sané (80. Kleindienst), Brandt (61. Havertz), Führich (61. Musiala) – Gnabry (61. Wirtz).

Gólszerzők: Szoboszlai (90+9., 11-esből), illetve Nmecha (76.).

Sárga lap: Gera D. (87.), Schäfer (90+4.), illetve Schlotterbeck (57.), Wirtz (72.), Andrich (90+4.).

A csoport végeredménye

1. Németország	6	4	2	0	18-4	14
2. Hollandia	6	2	3	1	13-7	9
3. Magyarország	6	1	3	2	4-11	6
4. Bosznia-Hercegovina	6	0	2	4	4-17	2

Szoboszlai Dominik (elől) és a német Benjamin Henrichs a Nemzetek Ligája A divíziójának 3. csoportjában játszott Magyarország – Németország mérkőzésen a budapesti Puskás Arénában 2024. november 19-én. Fotó: MTI/Szigetváry Zsolt

Metropolisztermékek piaca Marosvásárhely főterén

Az ünnepi időszakra készülve november 21-én, csütörtökön 9–17 óra között nyitja meg kapuit Marosvásárhelyen a Rózsák

terén a metropolisztermékek piaca. A vásár alkalmat ad a helyi termelők támogatására és az eredeti kézműves termékek

értékesítésére – tájékoztatott Molnár Lajos, a Metropoliszövezet Egyesület ügyvezető igazgatója.

Állásbörze fogyatékkal élők számára

A Maros Megyei Foglalkoztatási Ügynökség az Alpha Transilvană Alapítvánnyal együttműködve fogyatékkal élők számára szervez állásbörzét november 27-én 11 órai kezdettel Marosvásárhelyen, a Ni-

colae Grigorescu utca 19. szám alatti Mihai Eminescu Kulturális Központban. A rendezvény a munkaképes fogyatékkal élőknek szól, akik munkát szeretnének találni, vagy akik átképzésre vágnak. Az

állásbörze fő célja a foglalkoztatás növelése a munkaerő-kereslet és a munkaerő-kínálat összehangolásával, lehetőséget biztosítva a munkáltatók és a pályázók közötti közvetlen kapcsolatra.

Táncház az Erdélyi Hagyományok Házában

Az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány havi rendszerességgel minden hónap harmadik péntekén 19 órától a Sáros utca 1. szám alatti székház Bartók Béla termében ifjú-

sági táncházat tart, ahova Maros megyei ifjúsági táncsoportokat, táncosokat és néptáncot kedvelő 12-18 éves fiatalokat várnak. Legközelebb táncház november 22-én, pénteken

lesz, ez alkalommal erdőszentgyörgyi fiatal zenészek, a Muzsikosz együttes, valamint Ségercz Ferenc és tanítványai zenélnak. A következő ifjúsági táncház december 20-án lesz.

Borkóstoló

A Lorántffy Zsuzsanna Kulturális Egyesület borkóstolót szervez november 29-én, pénteken 18 órától a marosvásárhelyi várban levő kupolateremben. Felép dr. Buta Árpád, továbbá dr. Madaras Sándor gyűj-

teményéből nyílik képzőművészeti kiállítás. Ötféle bort lehet megízlelni. Jelentkezni, érdeklődni a következő telefonszámok egyikén lehet: 0745-359-111, 0743- 413-059 vagy a 0744-547-269.

Pénteken megnyílik a műjégpálya a marosvásárhelyi várban

November 22-én 15 órakor újból megnyílik a szabadtéri műjégpálya a vár udvarán.

A megnyitó alkalmából a Marosvásárhelyi Városi Sportklub Jegesmedvék jégkorongcsapatának juniorjai lépnek fel Kui Csaba edző vezetésével, a Jegesmedvék Speed Club gyorskorcsolyázói, felkészítőjük Kun László edző, valamint a Sportklub műkorcsolyázói Stoica Krisztina vezetésével.

A 660 négyzetméteres műjégpályán – napi hat különböző idő-

pontban – turnusonként másfél órát korcsolyázhatnak a sportkedvelői.

A műjégpálya naponta 9:30-21 óra között tart nyitva, a turnusokat az alábbi program szerint osztották be: 9:30-11, 11:30-13, 13:30-15, 15:30-17, 17:30-19 és 19:30-21 óra között.

A helyszínen adott a lehetőség a korcsolyabérlésre is, hiszen mintegy 300 pár – 26-ostól 47-es méretig – bérelhető korcsolyával várják az érdeklődőket.

A szabadtéri műjégpálya a téli

időszakban is népszerűvé teszi a várudvart, különleges helyszínt biztosítva a kikapcsolódásra és feltöltődésre.

A műjégpálya az időjárás viszonyokhoz mérten, valamint az érdeklődés függvényében tart majd nyitva.

A belépőjegy ára turnusonként 20 lej, a korcsolyabérlés is 20 lejbe kerül. A korcsolyázási segédesszék, a pingvin bérlése szintén 20 lej – tájékoztatott a marosvásárhelyi Kulturális, Művészeti és Szabadidőközpont.

Fotó: Nagy Tibor (archív)

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó – információ	- 0766-121-234	• Áramszolgáltató vállalat - vidék	- 0800-500-929
• Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás):	112	• Delgaz Grid	- 0265/200-928
• Rendőrség	- 0265/202-305	• Aquaserv:	- 0265/215-702
• SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)	- 0265/210-110	- hideg víz-csatorna	- 0265/208-888
• Sürgősségi szolgálat: - gyermekeknek	- 0265/210-177	- közönségszolgálat	- 0265/208-800
Marosvásárhelyi		- központ	- 08008-208-888
Polgármesteri Hivatal	- 0265/268-330	• Fogasztóvédelmi hivatal	- 0265/254-625
GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS, otthongondozó szolgálat,		• Vasútállomás	- 0265/236-284
8-16 óra között:	- 0736-883-110	• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás	- 0265/215-119
• Optika-Optofarm	- 0265/212-304	Nemzetközi halottszállítás	- 0744-282-710
	- 0265/312-436	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)	- 0265/263-865
	- 0265/250-120	koporsók, kellékek,	- 0745-606-215
	- 0265/263-351	koszorúk	- 0745-606-269
• Optolens szemsebész	- 0265/263-351	és halottszállítás	- 0758-047-604
• Dora Optics	- 0733-553-976	• Maros megyei RMDSZ	- 0265/264-442
• Dora Medicals	- 0265/212-971		- 0265/262-907
• Radiológia, echográfia			
Dr. Jeremiás István	- 0265/222-446		
• Emma vendéglő,	- 0740-083-077		
hidegtálcák készítése	- 0365/404-664		
• Prefektúra	- 0265/266-801		
• RDS-RCS	- 0365/400-401		

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.
Várjuk jelentkezését a 0265/268 854-es telefonon.

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

JÓKÍVÁNSÁG

Pókába VÉR ERZSÉBETNEK 95. születésnapja alkalmából sok egészséget és boldogságot kíván két lánya: Anna és Éva, négy unokája: Virgil, Józsi, Anna, Évi, nyolc dédunokája: Laura és Aurora Pókából, Andrea és Erik Írországból, Alex és Annácska Németországból, Karolina és Izabela Angliából. Isten éltesse sokáig jó egészségben, dédimama! (24451-I)

Manchesterbe, ORBÁN ÉVÁNAK 37. születésnapja alkalmából sok örömet és boldogságot kíván férje és iker kislányai: Karolina és Izabela, valamint szülei Marosvásárhelyről, testvére, Anna családjával együtt Németországból. (24451-I)

LAKÁS

KIADÓ 2 szobás, bebútorozott lakás a Budai negyedben. Tel. 0741-130-472. (24456)

ELADÓ Marosvásárhelyen, a Kövesdombon, az 1848 út 31/44. szám alatt, tizedik emeleti tömbházlakás. Érdeklődni a 0365/438-287-es telefonszámon. (24472)

ELADÓ közös udvaron 2 szobás-összkomfortos ház. Tel.: 0770-654-836 (24484-I)

MINDENFÉLE

VÁLLALUNK cserépforgatást, tetőjavítást, kerítés-, kapujavítást, kinti-benti meszelést, glettelést, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0748-087-920, Szabo Attila. (24382)

TAKARÍTÁST vállalok. Tel. 0743-261-786. (24458)

VÁLLALUNK tetőjavítást, bármilyen javítást, kinti-benti munkát. Nyugdíjasoknak 15% kedvezmény. Tel. 0733-707-047. (24404)

MEGEMLÉKEZÉS

Huszonöt esztendő, negyed évszázad repült el azóta, mióta a szeretett édesanyát és nagymamát, a marosvásárhelyi születésű

WERMESCHER OLGÁT,
az ICRTI könyvelőnőjét
életének 63. évében elragadta a halál.
Emlékét mindörökké megőrzi fia, Szucher Ervin és két unokája, Ágnes Bernadett és Eszter Tímea. (-I)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

UNGVÁRI ÁGNES, drága Keresztmama! Mosolyod fénye, kedves szavad még most is itt él, velünk marad. Őszinte részvétünk a gyászoló családnak. Ágica. (p.-I)

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik drága halottunk,

UNGVÁRI ÁGNES KATALIN
szül. **SOLYMOSY**

iránti mély tiszteletből és szeretetből részvétüket fejezték ki, jelen voltak virrasztásán, temetésén, és osztottak fájdalmunkban.

A gyászoló család. (24487-I)

**A ROSSZ TERVEKET
NEKÜNK KELL
MEGAKADÁLYOZNI.**

**Más nem fogja ezt
megtenni helyettünk.**

COMANDAT DE: UDMR • REALIZAT DE: SC MEDIAPARTIZAN SRL • COD MFC: 13240004

Családi kedvezmény!

-15%

szemüvegvásárlás
esetén.

www.doraoptics.ro 0733 553 976

**Évadzáró
Adventi Nótáest**

Gyárfás Kinga

Miklós Szilvia

Ábrám Tibor

Fülöp Zoltán

Bodó Loránd Csaba

Koós Éva

Buda Árpád Attila

Vigh Ibolya

Gyárfás István

**Zenekar:
Jánoska Béla és népzenekeara
Műsorvezető: Buda Árpád Attila**

**2024. november 24-én, vasárnap este 6 órától,
a marosvásárhelyi Kultúrpalota nagytermében.**

Jegyek elővételben a Kultúrpalota
jegypénztárában, vagy a helyszínen.
Egy jegy ára 35 lej.

Médiatámogatónk: Marosvásárhelyi Rádió Románia, ETV, ARDEAL TV, TVR

Újdonságok a
Kobak könyvesboltokban:

**A metszés
zsebkönyve**

**Gombászok
kézikönyve**

Keresse fel kávézónkat
a vásárhelyi
könyvesboltban!

**Gombászok
kézikönyve**

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

NŐSZEMKÖZT
aha pufi yennel is

péntek 21 óra

ETV
ERDELY TV